

I niuucari t̄ j̄me'en raxa í Jesús t̄ a'íin tiraataseíjrate a'íjna í Juan

I niuucari t̄ j̄n ra'utéjche

¹ Ayee nu ne'íjna jín tiu'utaxájta ne'íjna jime'e í niuucari í t̄ rú'avaataca'a í Dios jemi, t̄ ajta jime'en raxa í Jesús t̄ ajta Ciríistu'u pú'een. Dios pu ayén raatá'a t̄ a'íin Ciríistu'u ajta hua'utaseíjrate'en a'ímej í mej ravaire'e mej mi ráamua'aree t̄ Dios ari ayén raaxí'epi'intare a'ij t̄ ca'anacan teja'uré'enejsin. Ajta a'íin Ciríistu'u, ayée pu a'íjna jín hua'utá'ixa a'íjna jime'e t̄ seij a'uta'íteca'a t̄ jemin t̄'ivaire'e í júte'e t̄ ij ayén raataseíjrate'en a'íjna í Juan.

² Nee nu niyen tejá'amua'ixaate'e t̄ ayén t̄'ayajna a'íjna í niuucari t̄ Dios jemi é'eme'ecan, t̄ jime'en raxa a'ij t̄ huaríj a'íjna í Jesús t̄ ajta Ciríistu'u pú'een.

³ Ché'e rutémua'ave'e a'íjna í ja'ati t̄ ayén huá'anamuajriste'e a'íjna i niuucari t̄ Dios jemi a'uvé'emej. Miché'e majta rutémua'ave'e a'íme í mej miyen ranamua, majta miyen rá'astijre'e a'ij t̄ té'eyu'usi'i a'íjna jetze, a'iné pu'uri t̄'n teja'uré'enejsin.

*Juan pu tihuá'ayu'use'e a'ímej í mej e'etiuújse'íri
ta'aráahua'apua teyuu*

⁴ Neajta inee, i nej i'i Juan, ayée nu tejá'amuayu'use'e mi sej se'uun e'etiuújse'íri

arahua'apuacié a'u ti huacá'a u Asia. Ché'e a'íin rí'i tejamuaatá'an, ajta amua'anpuá'ajte'en a'íjna ti jéjcua ímuá seijre'eca'a, ti ajta íjii seijre'e, ti ajta ayén auj seíre'e a'ame tij na'a rusén jíme'e. Ché'e ayén che'atá na'a amuáaruuren a'íjna xiéniu'ucare'ara'an ti a'uun é'eseijre'e a'u ti Dios á'ujsca ipuari japua. A'íi pu aráhua'apua jín ti'ivaire'e.

5 Ché'e ajta a'íin rí'i tejamuaatá'an, ajta amua'anpuá'ajte'en a'íjna í Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een. A'íi pu caí ja'anáj til'iti jín até'ítzea'ara a'íjna jíme'e ti ayén te'anxájta í Dios jetze me'ecan. A'íi pu ajta a'íin pú'een í ti amuacaí a'itáraa huá'a tzajta'a a'ímej í mi'ichite. A'íi pu ajta a'íin pú'een ti tihuá'ajte'e naíjmi'ica í mej titetateí íiyen chaanaca japua. A'íi pu taxe'eve'e, ajta ruxuure'e jín tacá'ijxi í tej jín auteájturaa í Dios jemi.

6 A'íi pu ajta ayén taatá'a tej ti jamuan tiu'uta'aíjta, ajta tej ti teajta raatétaire'en te'íjna í Diojra'an, í ti ajta rájya'upua í Ciríistu'u. Tiché'e tiyen rí'i tiratá'acare'en tij na'a rusén jíme'e. Ché'e a'íin ajta nain jín tiu'uta'aíjta, tij na'a ti yú auca'ití a'ame tij na'a rusén jíme'e.

7 Casi'i, xaaseíj, a'íi pu jaitiri jetze yé ve'ecánejsin. Naími'i mú raseijran matíj mena'a mej raajé'ica. Majta naími'i í huá'ateitestemua'a, matíj mena'a pua'amé íiyen seijre'e í chaanaca japua, a'íi mú ruyeínen me'íjna jíme'e mej huataújxieemiste'esin matíj raaseíj.

8 Ayee pu ti'ixa a'íjna í tavástara'a, ti ajta Dios pú'een ti seijre'e, ti ajta jéjcua ímuá seijre'eca'a, ajta ti seíre'e a'ame tij na'a rusén jíme'e. Ayen

tijín: “Nee nu ne'ín pú'een í ta'amuájca, neajta, í netu'uve'eteájtí.”

Juan pu raaseíj í Cirístu'u

9 Mi neajta inee, i nej i'i Juan, i nej á'amua'ihuaara'a pú'een, ayée nu che'atá nena'a a'amua jamuan rajpuaijtzi ne'íjna jíme'e nej Cirístu'u jetze ajtéme'ecan. Naími'i tu tiu'uta'aíjta Cirístu'u jamuan. Teajta naími'i tu tiyen té'eviicua'i. A'uu nu á'ucatii a'ujna jaata'a tí e'eráahuachi tí ayén téja'arájtehuaa tijín Patmos. A'uu nu aiteánami'ihuaca'a ne'íjna jíme'e nej tihua'utá'ixaa ne'íjna jíme'e í niuucari tí jín raxa í Dios, tí ajta a'íjna jín raxa a'ij tí huaríj a'íjna í Jesús.

10 Tí'ij ari a'ájna pítí'irijcaa matíj rana'amiche í tavástaral'a, a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén rájve neetzi jemi. Netí'ij ni niyen ráanamuajri'i u nehuárital'a tí ja'ati ca'anín jín naatajé. Ayee pu namuajre'eca'a tí'íj tí pua'a ja'ati ucáajijhua trompeeta jetze.

11 Ayen tijín:

—Patá'aj hui ra'utéeyu'uxa í yu'uxari jetze a'ij pej tí'iseij. Pajta hua'uta'íti huá'a jemi í mej arahua'apuacié e'etiújse'íri í Dios jemi, a'uun tí huacá'a u Asia. Tíj na'a a'ujna u Éfeso, ajta a'ujna u Esmirna, ajta a'ujna u Pérgamo, ajta a'ujna u Tiatira, ajta a'ujna u Sardis, ajta a'ujna u Filadelfia, ajta a'ujna u Laodicea.

12 Netí'ij ni pí a'uré'eve nej ni raaseíj ne'íjna í ja'ati tí nejé'ejeeveca'a. Netí'ij niyen huaríj, ayée nu éeni'ici'e tiu'uséij tí'iti tí japuan antitátzajmee, oro tí jín taavíjhuaaca'a. Ayee pu pua'amé ará'aseca'a aráhua'apua í cantiira'a.

13 Ajta, a'úu pu já'ita'a a'íjna ti japuan antitátzajmee, seíj pu a'uun huatéveeca'a ti ayén seijre'eca'a tij tevi. Ayee pu éene'e te'ucáviijcaa cíixuri jíme'e ti tití'ij, ajta puaasi pu jín avé'ejí'içí'ihuaca'a ti oro jín taavíjhua.

14 Cuaíinara'an pu huíjmu'ucaa, ajta cuaiínnavi'ican pu cáciyuaca'a. Ayee pu seijre'eca'a tij cáne'a muxaj ti cuaiina, ti ajta seijre'e tij í seeri. Jé'ecan pu ajta ayén seijre'eca'a í ji'iseáara'an jetze tij taij ti á'ataa.

15 Ajta, ayée pu seijre'eca'a í iicájra'an jetze tij ti'iti ti cámeijri'ihua, ti mesti. Naa pu ti'itemastájye'iccaa tij cobre mej án yá'uxire í taij tzajta'a. Ajta, tij a'íin tij'ixajtaca'a, ayée pu namuajre'eca'a tij játe'ana ti sihuájna ti huatámi'iyeca'a.

16 A'íi pu ruri'iríinta'a ru'íté'a'aca'a í rumuájca'a jetze, í xu'ura'ave í mej aráhua'apua ará'ase. Ajta a'íin í niuucari ti jetzen aíjnineica'a, ayée pu seijre'eca'a tij chun ti ruxíejta'a tejcamíimijme. Ajta ayée pu té'ataaca'a í ru jetze tij í xicaj ti nain jín airáxi'ixire.

17 Jíme'en nu'u raaseíj, aj nu ni e'erájve a'u ti e'era'íicajme. Cu xiee nej cu huámi'ini. Mi ajta a'íin, ruri'iríinta'a jín í rumuájca'a na'ajtamuáriej. Ayee pu tinaatá'ixaa tijín:

—Capej hui tí'itzíiine'e. Nee nu ne'ín pú'een í nej amuájca, ajta nej uvé'eteajti.

18 'Nee nu ne'ín pú'een í nej i'irúuri. Nee nu huamí'i. Mi neajta, íjii, neajtahua'a nu i'irúuri tij na'a rusén jíme'e. Neajta nu ne'íjna jín antínmua'aree nej ni raaxí'epí'intare'en mej huácui'ini na'ari mej ruuri muá'ara'ani, neajta

nej ni hua'iteáanan a'ujna a'u mej é'ecui'ini na'ari
nej hua'irájtuaani ne'újna.

19 'Me'ecui xaa, patá'aj pe'íjna autéeyu'uxa í pej
peri raaseíj, í ti íjii seijre'e, ajta í ti auj seijre'e, ajta
ti auj ayén teja'uré'enejsin.

20 'A'ímej jíme'e í xu'ura'ave í mej aráhua'apua
ará'ase í pej hua'useíj í nej hua'ité'a'acaa
neri'iríinta'a pújme'en í nemuajca'a jetze, ajta
a'íjna í ti aráhua'apua ti japuan antitátzajmee,
ayée nu'uri timuaatá'ixaate'esin matíj mena'a
pua'amé rú'avaataca'a mú'eetzi jemi. Me'íjna
í xu'ura'ave í mej aráhua'apua ará'ase, a'ii mú
a'íin pú'een í mej me'íjna jín antiújmua'aree mej
mi huá'ucha'íin í mej e'etiújse'iri huá'a teyujta'a.
Ajta, í ti aráhua'apua ti japuan antitátzajmee, a'ii
mú me'ín pú'een í teíte í mej arahua'apuacié
e'etiújse'iri í mej rana'amiche í Dios.

2

*I niuucari ti tihuá'ayu'use'e í ta'aráhua'apua
teyuu: A'íme í mej Éfeso e'etiújse'iri*

1 'Patá'aj piyen tiraata'íti'i pe'íjna í ti a'íjna jín
antiújmua'aree ti huá'acha'íi a'ímej í mej me'uun
e'etiújse'iri u Éfeso ti jíme'en yee: "Ayee pu
ti'ixa a'íjna í ti hua'ité'a'acaa ruri'iríinta'a a'ímej
í xu'ura'ave í mej aráhua'apua ará'ase. Ayee pu
ti'ixa a'íjna ti huá'a tzajta'a án é'eye'ive í ti oro jín
taavíjhua, ti ajta antitátzajmee.

2 "Nee nu hui niyen tí'ijmua'aree a'ij sej
titetiújcha'íi, sej seajta temua'a naa té'eviicua'i.
Seajta mú'een, caxu hua'ancuré'evi'ítici a'ímej
í mej a'ij pua'a titetiújcha'íi sino ayée xu seri

huá'umua'areeri'i a'ímej í miyen ruseíjrataca'a
mej nu'u a'íin pú'een í ti Dios hua'antíhuau; mej
nu'u tiu'utévaire'en tavástara'a jetze me'ecan.
Mi majta a'íime, camu a'íin pú'een. Ayee mu'u
ruhuá'itaca'a.

3 “Nee nu niyen tí'ijmua'aree sej raayí'iti sej
te'utáviicua'i nain jíme'e. Mú'een xu seajta
rajpuáiítzi xa'aye'i. Seajta mú'een, caxu
raatéxieehuataca'a sej na'ará'astijre'e.

4 “Mi neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e
í sej jín auteájturaa ineetzi jemi. Xu'uri
raatéxieehuataca'a sej siyen nexí'eve'e setí'ij
amuacaí tí'inexe'eve'eca'a.

5 “Setá'aj siyen se'íjna jetze tiú'umua'ati a'ij
sej éeni'ici'e mé núurie. Setá'aj siyen seicié
tiú'umua'ati sej si siyen che'atá rí'i titetiújcha'íí
setí'ij amuacaí rijcaa. Na'ari secaí siyen huárini,
nee nu ne'uun mú'ejmi jemi e'etanéjsin nej ni
amuá'ari'i a'íjna í ti antitázajmee í ti ajta mú'ejmi
jemi seijre'e. Ayee nu xaa rini ti pua'a secaí seicié
tiú'umua'ati.

6 “Mi seajta mú'een, xí'epí'ín xu ríci a'íjna jíme'e
tí caí a'atzu amua'aráanajche a'ij mej ye'í ríci a'íime
í mej miyen hua'atamuá'amua tíjní: í mej ca'anéeri
jín tí'ajta. Ayee pu che'atá caí tina'aráanajche
ineetzi.

7 “Ajta a'íin í ti huiteájnamua, ché'e a'íin rí'i
tiráanamua a'ij ti a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios
tihuá'a'ixaate'e a'ímej í mej e'etiújse'íri í Dios jemi.
Ajta, a'íjna jíme'e a'íjna í ja'ati ti tiu'umuá'itin, ayée
nu raatá'asin ti a'íin ja'ati ayén ráacua'ani a'íjna
jetze í ti seijre'e í ciyej ti jín i'irúuri á'ara'ani, a'íjna í

cíyej í ti a'uun e'etávee a'u mej a'utaújtemua'ave'en jemin í Dios."

I mej Esmirna e'etiújse'iri

8 'Patá'aj pajta piyen tiraata'íti'i pe'íjna í ti a'íjna jín antiújmua'aree tí huá'acha'íi a'ímej í mej me'uun e'etiújse'iri u Esmirna tí jíme'en yee: "Ayee pu ti'ixa a'íjna í ti a'íin pú'een í ta'amuájca, ajta í ti a'íin pú'een í tu'uvé'eteajti, a'íjna í ti huamí'i, tí ajta ajtahua'a huatarúj.

9 "Nee nu niyen tí'ijmua'aree í sej jín rajpuaíjtzi, seajta mú'een, secaí a'ij tí'ijviicua'i. Mí seajta mú'een, neetzi jemi xu chíjteaani pú'een temua'a jeíhua. Nee nu neajta ramua'aree mej jeíhua huápi'i tí'ihua'itaca a'íime í mej miyen ruseíjrataca mej nu'u me'íjna jetze ajtéme'ecan í Israél. Mí ajta, capu ayén ti'ayajna sino a'íi mú jemin e'etiújse'iri í Satanás.

10 "Caxu rátziiñe'e í sej rajpuaíltzi xá'aju'un. Casi'i, a'íjna í tiyaaru'u, a'íi pu a'uun amua'utétuaasin seica jamuan a'u mej títejé'enaamuaca. Ayee pu a'íjna jín á'amuaruuren mej mi amuaatéeseij tí pua'a siyen tiná'astijre'e nusu secaí. Ayee xu pua'an xicaj rajpuaíltzi xá'aju'un a'achú cumu tamuáamuata'a xicaj. Ti pua'a siyen nain jín te'utáviicua'i ineetzi jemi, seajta caí a'ij sena'a tí pua'a miyen amuaacui'ini, nee nu ne'íjna amuaatá'asin ne'íjna í curuun í sej jín i'irúuri xá'aju'un tíj na'a rusén jíme'e.

11 "Ajta a'íin í tí huiteájnamua, ché'e a'íin rí'i tiránamua a'ij tí a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios tihuá'a'ixaate'e a'ímej í mej e'etiújse'iri í Dios jemi.

Ajta, a'íjna í ja'ati ti tiu'umuá'itin, capu a'atzu raci'iti ti a'íin ayén che'atá rajpuaítzi á'ara'ani matij a'íime í mej yá'ujisin í ruxíejniu'uca í ti auj ruurica'a."

I mej Pérgamo e'etiuújse'iri

12 'Patá'aj pajta piyen tiraata'íti'i pe'íjna í ti a'íjna jín antiújmua'aree ti huá'acha'íi a'ímej í mej me'uun e'etiuújse'iri u Pérgamo ti jíme'en yee: "Ayee pu ti'ixa a'íjna í ti ru'itéechui í chun í ti ruxíejta'a tejcamímiijme.

13 "Nee nu hui ramua'aree a'u sej a'uchéjme, a'ujna a'u ti tejé'ajta a'íjna í Satanás. Mi seajta mú'een, seúche'e xu ná'astijre'e ineetzi. Caxu raatéxieehuataca'a sej ná'atzaahuate'e ineetzi se'ájna xicáara'a ti jetzen seijre'eca'a a'íjna í Antipas teecan, a'íjna ti ayén huataújseijrataca'a ti a'íin neetzi jetze me'ecan tí'ivaire'eca'a. Capu ti'iti jín auteájturaa ineetzi jemi a'íjna í ja'ati. Mi majta, a'íi mû'raajé'ica mû'ejmi tzajta'a, me'újna a'u ti tejé'ajta a'íjna í Satanás.

14 "Mi seajta mú'een, ti'iti xu jín auteájturaa ineetzi jemi. A'uu mû'eseijre'e mû'ejmi jemi seica í mej miyen tirá'astijre'e me'íjna í niuucari í mej jín miyen che'atá tihuá'amua'ate tij ajta a'íin Balaam teecan tiraamuá'ate a'íjna í Balac teecan ti ayén hua'itzi jín hua'utémua'itin a'ímej í mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a, mej mi miyen ráacua'ani me'íjna í hua'ira'a í mej ráamuai'ivajtaca'a a'ímej jemi í mej caí dios pú'een, ajta mej tiú'uxana'acire'e.

15 "Ayee mû'che'atá mena'a seijre'e mû'ejmi jemi seica í mej miyen majta rá'astijre'e í

hua'aye'ira a'ímej í mej ca'anéeri jín tí'ajta, í
mej jee nicolaitas. Mi seajta mú'een, ayée xu seu
hua'atá'aca mej me'uun é'eseijre'e.

16 “A'íj nu jín, niyen tejá'amua'ixaate'e yee
setá'aj seicié tiú'umua'ati. Na'ari secaí siyen
huárini, nee nu mú'ejmi jemi e'etanéjsin, nej ni
hua'uténe'usi'ite'en a'ímej a'íjna jime'e nej niyen
tiu'uta'aíja sej ca'anéeri jín hua'utamuárite'en.

17 “Ajta a'íin ti huiteájnamua, ché'e a'íin temua'a
naa tiráanamua a'ij ti a'íin xiéjnu'ucare'ara'an í
Dios tihuá'a'ixaate'e a'ímej í mej e'etiuújse'iri í Dios
jemi. Ajta a'íin í ti tiu'umuá'itín, ayée nu raata-
puái've'esin a'íjna í cua'ira ti júte'e é'aviitzi'i. Nea-
jita nu tetej raatátistejsin ti cuaínara'a. Ajta a'íjna
jetze í tetej, jéjcuacan jín pu té'eyu'usi'i a'ij ti ari
ántehuaa a'íjna í ja'ati. Ajta capu mé'e ja'ati ayén
ramua'aree a'ij ti té'eyu'usi'i sino a'íí pu'u í ja'ati
ramua'aree í nej raatátistejsin ne'íjna í tetej.”

I mej Tiatira e'etiuújse'iri

18 'Patá'aj pajta piyen tiraata'ítí'i pe'íjna í ti
a'íjna jín antiújmua'aree ti huá'acha'íí a'ímej í mej
me'uun e'etiuújse'iri u Tiatira ti jíme'en yee: “Ayee
pu yee ti'ixa a'íjna ti yaujra'an pú'een í Dios, ti
ajta ayén éene'en aj ji'isijmee tij taij ti atiújmeme,
ti ajta ayén éene'en ti'íicajme tij cobre ti'iti í mej
tiracámeijri'i.

19 “Nee nu ramua'aree a'ij sej titetiújcha'íí.
Mú'een xu hui siyen ruxe'eve'e seij seajta seij.
Seajta, siyen ruxí'evi'ira'a jín tí'ivaire'e. Seajta
té'eviicua'i temua'a naa. Seajta íjii, jaítze'e xu rí'i
titetiújcha'íí secaí sejmí'i.

20 “Mi ajta, a'íí pu caí na'aráanajche a'ij sej ríci. Mú'een xu ratá'aca tí a'íin 'íita'a ayén a'utéveeca mú'ejmi jemi, a'l'íjna í 'íita'a tí ayén ántehuaa tijín Jezabel. Ayee pu ruseijrata tí Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a. Mi ajta, capu a'íin pú'een a'iné a'íí pu ayén hua'itzi jín ti-huá'amua'ate mej mi tí'ihuaújxana'acira'aten mej mi majta miyen ráacua'ani me'íjna í hua'ira'a í mej ráamuai'ivajtaca'a a'ímej jemi í mej caí dios pú'een.

21 “Nu'uri á'atee nej raatá'a tí seicié tiú'umua'ati. Mi ajta a'íin, capu a'atzu á'ujca'ané tí ayén seicié huárini a'íjna jime'e tí tí'ixana'acire'e.

22 “Me'ecui xaa, ayée nu án ye'erájisín utaatzi japua a'u mej é'ecu'ucutzu í mej tí'icucui'i. Majta a'íime í mej jemin tí'ixana'acire'en, ayée nu jeíhua huápi'i puaítzi hua'utá'asin tí pua'a mecaí raatéxieehuata mej miyen a'ij pua'a ríci tíj ajta a'íjna.

23 “Neajta nu huá'acui'ini ne'ímej í yaújmua'ame'en a'íjna í 'íita'a. Majta naímil'i, a'achú mej pua'amé e'etíújse'íri í Dios jemi, a'íí mú ramua'aréeren nej ne'íñ pú'een í tí rú'umua'aree a'ij tí tirá'amitiejte'e seíj í rumua'atziira'a jetze, ajta a'ij tí té'umua'atze í ru tzajta'a. Neajta, ayée nu amuaatá'asin seíj neajta seíj a'ij tí ayén tiraavíjte'e a'íjna jime'e a'ij tí seij tí'itiújcha'íica'a.

24-25 “Sej seajta mú'een, mi seica, mi sej se'uun Tiatira é'eche, mi sej seajta caí siyen tirá'astijre'e se'íjna í niuucari tí hua'itzi pú'een, caxu se'íjna ri'íree í mej jee jeíhua huápi'i ruxe'eve'e í Satanás jemi. A'l'íj nu jín, canu máa a'ij tí'itíj jín tejá'amua'íjcate'e sino setá'aj siyen huárini sej seuj

rá'astijre'e a'ij sej seri tíraarí're. Setá'aj siyen huárini asta nena'a caí neajtahua'a yé uvé'enen.

26 “Ajta a'íin ti tiu'umuá'itín, ti ajta ayén che'atá na'a rí'i ti'itiújcha'íi netíj inee, ajta na'a caí nain te'entipuá'are, nee nu ne'íjna jín tí'ira'íjcate'en ti ij a'íin tihua'uta'aíjte'en a'ímej í mej seíj chuéjra'a japua a'uchéjme.

27 “Ca'anéeri pu jín tihua'a'aíite'e a'ame. Ayee pu che'atá na'a tihua'antipuá'ajte'esin a'ímej í mej rájcha'íire'e tíj ja'ati ayén tiraatéaaraxí'in í xa'ari ti xarij jín taavíjhua. Ayee nu che'atá nena'a ti'iti jín tí'ira'íjcate'en tíj ajta a'íin niyá'upua ayén ti'iti jín tinaa'íjca.

28 “Neajta niyen huateáтурan í jemin ti ij a'íin ayén tátzave'e á'ara'ani tíj a'íjna í xu'ura'ave ti 'aíjninei tapuá'arijme'eca.

29 “Ajta a'íin ti huiteájnamua, ché'e a'íin ja'ati temua'a naa tiráanamua a'ij ti a'íin xiéjnu'ucare'ara'an í Dios ayén tihuá'a'ixaate'e a'ímej í mej e'etiújse'íri í Dios jemi.”

3

I mej Sardis e'etiújse'íri

1 'Patá'aj piyen tiraatalíti'i pe'íjna ti a'íjna jín antiújmua'aree ti huá'acha'íi a'ímej í mej me'uun e'etiújse'íri u Sardis ti jíme'en yee: “Ayee pu ti'ixa a'íjna ti jemin seijre'e í xiéjnu'ucare'ara'an í Dios ti arahua'apuáca jín tí'imuarí'e. Nee nu neajta ru'ité'aa í xu'ura'ave í mej aráhua'apua ará'ase. Ayee nu niyen tí'ijmua'aree í sej jín tí'imuarí'e. Ayee mú tí'ixaxa'a sej nu'u ruuri se'íjna jíme'e sej

jeíhua tí'imuarí'e. Mi seajta mú'een, neetzi jemi xu siyen mí'ichi.

2 “Setá'aj atanéjne'ere, setá'aj seajta rí'i ráaruuren se'íjna tí auj mú'ejmi jemi seijre'e, tí ajta ari tímua'a mí'ini, a'iné ayée pu tiná'amitiejte'e in-eetzi sej caí tí'itij jín araúraste í Dios jemi.

3 “Setá'aj siyen ra'utámua'aree í sej ra'ancuré'a, í sej seajta ráanamuajri'i. Setá'aj se'íjna jín araúrasten, seajta seicié tiú'umua'ati. Tí pua'a secaí siyen atanéjne'ere, nee nu mú a'uvé'emé'e na'ame mú'ejmi jemi tíj nahua'ari. Seajta mú'een, caxu ramua'aréeren a'atzaj nej pua'a ne'uun e'etanéjsin mú'ejmi jemi.

4 “Mi majta, seica mú mú'ejmi jemi seijre'e í mej caí miyen tí'ití jín tite'á'atura í ru jetze. A'íí mú á'ujuhua'ane'e muá'aju'u ineetzi jamuan, majta á'ujuhua'ane'e muá'aju'u mej cuaiínavi'in tiu'uchén, a'iné ayée pu tihua'uvíjte'e a'ímej.

5 “A'íjna í ti tí'imua'ítin, ayée pu hui 'éene'e til'itechée a'ame cuaiínavi'ican. Neajta inee, canu ra'uré'uuna í tí jín ántehuaa í yu'uxari jetze í mej jetzen á'ayu'usí'i a'ímej í mej rusén jín huateáturaasin í Dios jemi, sino nee nu neajta niyen tiraataxájta í tí jín ántehuaa jemin í niyá'upua, neajta huá'a jemi í mej jemin tí'ivaire'e í niyá'upua.

6 “Ajta a'íin í tí huiteájnamua, ché'e a'íin ja'ati temua'a tiráanamua a'íj tí tihuá'a'ixaate'e í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios a'ímej í mej e'etiújse'iri jemin í Dios.”

I mej Filadelfia e'etiújse'iri

7 'Patá'aj pajta tiraata'ltí'i pe'íjna í tí a'íjna jín antiújmua'aree tí huá'acha'íí a'ímej í mej me'uun

e'etiújse'iri u Filadelfia ti jíme'en yee: "Patá'aj piyen ti jíme'en yee, ayée pu tilixa a'íjna í Dios í ti rí'i tirájcha'íi, a'íjna í ti ajta tzáahuati'ira'a jín tí'ixaxa'a. A'íi pu yee ajta a'íjna jín antiújmua'aree ti hua'atá'aca mej mi me'uun a'uteárute a'u ti e'irájca a'íjna í ti jetzen huanéj í David teecan. Ti pua'a a'íin te'antácuuna, capu ri'íri ti ja'ati te'iteáanan. Ajta, ti pua'a a'íin te'iteáanan, capu ajta ri'íri ti ja'ati te'antácuuna.

8 "Nee nu ramua'aree a'ij sej ríci. Casí'i, xaaseíj. Nu'uri niyen amuaatá'a sej si siyen ruxiéehua se'uun a'uteárute. Ajta, capu ri'íri ti ja'ati amuaatá'ijmii. Nee nu ramua'aree ti caí jeíhua amú'uca'anisti'i. Mi seajta mú'een, seúche'e xu ra'ará'astijre'e a'ij nej tejamuá'ixaa. Caxu seajta nexiéehua.

9 "Me'ecui xaa, ayée nu huá'aruuren ne'ímej í mej miyen ruseiyrata mej nu'u Israél jetze ajtéme'ecan. Camu xaa ne'u a'íjna jetze ajtéme'ecan sino metí'ihua'itaca mu'u. A'íi mú jemin e'etiújse'iri í Satanás. Ayee nu ca'anéeri jín huá'aruuren mej mi mú a'uvé'eju'un mej titunutaxi'íin mú'ejmi jemi mej mi majta ráamua'aree nej já'amuaxe'eve'e.

10 "A'iné mú'een xu siyen ra'ará'astijre'e a'ij nej neri tejámuua'íjca, sej siyen che'atá sena'a te'utáviicua'i netíj neajta inee te'utáviicua'iri'i, ayée nu rí'i tejá'amuacha'íi ti ij caí ayén tejamuáaci'íti a'ájna mej jetzen miyen á'aviicua'ire'e muá'aju'u, a'íjna xicáara'a tí'ij ayén teja'uré'enejsin tí'ij huá'a japua rájveti naíjmi'ica í mej íiyen huachéjme í chaanaca japua. Mi'i mú a'uvé'eju'un

mej titunutaxi'in mú'ejmi jemi mej mi majta ráamua'aree nej já'amuaxe'eve'e.

11 "Mu nu e'icáame inee ca'anacan. Rí'i xu'u, setá'aj siyen huárini setá'aj rí'i tirájcha'íí xá'ara'ani í sej seri tí'ijcha'íí í Dios jemi. Caxu raatá'acare'en tí ja'ati á'amuanahua'ira í curuun í sej seri raatéemua'iti.

12 "Ajta a'íin tí tiu'umuá'itín, ayée nu tí'itíj jín tiraata'lícate'esin tí'ij tí'itevée a'ame u téyujra'an í neDioj. A'íí pu a'uun a'uracaíí a'ame tíj na'a rusén jíme'e. Neajta nu ra'acáchajtza ne'íjna jetze í tí jín ántehuua í neDioj, neajta í tí jín téja'arájtehuua chajta'ara'an í neDioj, a'ujna u Jerusalén í tí jéjcua, í tí ajta a'uun e'icaanej u ta japua a'u tí é'eseijre'e í neDioj. Neajta nu niyen jetzen ra'acáchajtza í nej jéjcucan jín ántehuua.

13 "Ajta a'íin ja'ati tí huiteájnamua, ché'e temua'a naa tiráanamua a'ij tí a'íin xiéjnu'ucare'ara'an í Dios ayén tihuá'a'ixaate'e a'ímej í mej e'etiújse'íri í Dios jemi."

I mej Laodicea e'etiújse'íri

14 'Patá'aj pajta piyen tiraata'ítí'i pe'íjna í tí a'íjna jín antiújmua'aree tí huá'acha'íí a'ímej í mej me'uun e'etiújse'íri u Laodicea. Piyen tí jíme'en yee: "Ayee pu tí'ixa a'íjna tí ayén tzáahuati'ira'a jín tí'ixaxa'a tijín: Ayen tí'ayajna, a'íjna tí ajta tzáahuati'ira'a jín a'ij tí'ixa Dios jíme'e. Ajta capu ayén tí'ihua'itaca. A'íí pu ajta a'íin pú'een í tí Dios jamuan tiú'utaahuaca'a tíj na'a tí tí'iseijre'e íjii.

15 "Nee nu ramua'aree a'ij sej titetiújcha'íí. Caxu a'ujca'anéecan jín na'ancuré'evi'iti ineetzi. Caxu seajta ca'anéeri jín naatamuári, sino chá'ana'a

xu'u siyen titetiújcha'ii. Ayee pu tina'aráanajche
sej a'ujca'anéecan jín na'ancuré'evi'itín na'ari
ca'anéeri jín sej naatamuárite'en.

16 “Ayee xu tí'ivaire'e tíj jaj tí cíj na'a tí'ipisti.
Caxu siyen tí'ivaire'e tíj jaj tí jeíhua pisti
nusu tí jeíhua cimuaejra. A'íj nu jín niyen
á'amuaruuren tíj ja'ati tí ayén jaj aíjtitzee tí caí
xí'epí'in rá'amencate'e. Nee nu ca'anéeri jín mé
amúuhua'axijsin.

17 “Ayee xu tí'ixaxa'a yee sej seri chíjteaani
sej pú'een, tí yee jeíhua huápi'i rí'i tejamuáavai,
tí yee caí tí'iti tejamuá'aturaate'e. Mi seajta
mú'een, caxu siyen tí'ijmua'aree sej xána'avisi'i,
seajta siyen a'ij pua'a huá'aseijrate'e huá'a jemi
í teite. Mú'een xu xaa caí a'ij tí'ijviicua'i, seajta
aracúcu'unijmee, seajta siyen muámua'avijmé'e.

18 “A'íj nu jín, niyen tejá'amuahuavii sej si neetzi
jemi ráananan se'líjna í oro tí taij jetze rutá'ahuaca
sej si siyen huateújchijteaanita. Setá'aj siyen neetzi
jemi ráananan í cíixuri tí naa tí'icuaina sej si se'líjna
jín ucaújchejte'axí'in tí ij caí ayén seijre'e í sej
jín tí'itevi'ira'a se'líjna jime'e sej muámua'avijmé'e.
Setá'aj seajta neetzi jemi ráananan se'líjna í tí'iti
sej arauúhuaate'en í rují'i jetze tí'ij rí'iriistan sej tí'iti
huaseij.

19 “Ayee nu hua'ajteá'axí'ica'a, neajta puaíjtzi
hua'atá'aca a'ímej í nej huá'axe'eve'e. A'íj pu jín,
setá'aj seicié tiú'umua'ati, seajta a'ujca'anéecan jín
na'ará'astijre'en.

20 “Me'ecui xaa, nee nu a'itéjvee tá'apueerta,
nete'ejteáatu'axa. Tí pua'a ja'ati ayén náanamua nej

rájee, tì pua'a a'íin ajta tina'antácuune'en, aj nu ni jemin uteáruti tej ti naími'i tiú'ucua'ani tajíimua'a.

²¹ “Ajta a'íin í ti tiu'umuál'itin, ayée nu raatá'asin tì ne jamuan a'ujyeíjxi'ín a'u nej tejé'ajta a'iné ayée pu tináaruu ineetzi. Netí'íj tiu'utéemua'ítì, aj nu ni án niyá'upua jamuan a'ujyeíjxi a'u tì a'íin tejé'ajta.

²² “Ajta a'íin í ja'ati tì huiteájnamua, ché'e temua'a naa tiráanamua a'íj tì a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén tihuá'a'ixaate'e a'ímej í mej e'etiújse'íri í Dios jemi.”

4

A'íi mú raná'amiche'e u ta japua

¹ Tí'íj raatapuá'ajtaca'a tì tiu'uxájtaca'a, aj nu ni niyen éenilici'e tiu'uséij. Seíj nu huaseíj í puéerta tì antacúuni'ihuaca'a u ta japua. Ajta a'íin í nej amuacaícan ráanamuajri'i, ajtahua'a pu tí'ine'ixaate'eca'a. Ayee pu namuajre'eca'a tij ja'ati tì ucáajjhua trompeeta jetze. Ayen tijín:

—Yen vejnéechi nej ni timuaataseíjrata'e en a'íj tì tiú'ujxe'eve'e tì ayén teja'uré'enen méjca'i huáyee.

² Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu a'íin xiéjnu'ucare'ara'an í Dios, a'íi pu neetzi jemi ru'uté'aa. Ayee nu éene'en tiu'uséij cumu a'u tì ipuari a'utéjee u ta japua. Ajta a'íjna japua í ipuari, ja'ati pu jetzen acájca.

³ Ajta a'íin tì jetzen acájca, ayée pu naa éene'en tì'itéechen. Ayee pu seijre'eca'a tij tetej tì huápi'i tij'ijnajche, tì pa'u í tetej, ajta tì teúumua ajta í tì ranaxca. Ajta ayén seijre'eca'a tij í seij í tetej í tì pa'u tì ajta naa tij'imesti. Cu'uxaí pu ajta ataviíca'a

a'u t̄i a'utéveeca'a í ipuari. Ayee pu rú'aaravi'i sei-jre'eca'a t̄ij a'íjna í tetej mej miyen ratamuá'amua tijín esmeralda.

⁴ Ajta, seica í ipuari atavéejme'ecaa a'u t̄i a'utéjvee a'íjna í ipuari. Seité japuan muáacua pu ará'aseca'a a'íjna í ipuari. Majta me'ín í vaujsi, a'íi mú acaté'etejme'ecaa jetzen í seica í ipuari. Majta miyen seité japuan muáacua ará'aseca'a a'íime í vaujsi. Majta cuaiñnavi'in mú t̄i itéchejca'a, majta curuun te'utearújtē'emé'e t̄i oro jín taavíjhucaca'a.

⁵ A'ájna seíj japua í ipuari miyen témaxcava'ara'a, majta téniuca'a. Ajta, án t̄i e'evé'evee í ipuari, tatzari pu a'atáatime'ecaa t̄i ayén pua'amé aráhua'apua. Ajta a'íin í tatzari, a'ii pu a'íin pú'een í xiéjnu'ucare'ara'an í Dios t̄i aráhua'apua jín tí'imuarí'e.

⁶ Ajta a'ujna a'u t̄i e'evé'evee, ayée pu éene'e huáman á chuaata'a a'íjna jíme'e t̄i naa t̄í'imesti, t̄i ajta t̄í'itatzaj. Ayee pu seijre'eca'a t̄ij a'íjna í tetej mej miyen ratamuá'amua tijín cristal.

Majta a'íime í mej muáacua ará'ase í mej ruuri, a'úu mú uhua'lú'upu'ujme'ecaa t̄ij na'a t̄i ipua'amé í ipuari. T̄íj pí na'a mú t̄i'iseij, nain japua, t̄ij na'a júte'imua, ajta íiyen chaanaca japua.

⁷ Ajta a'íin í t̄i seíti, ayée pu araseijre'e t̄ij muajye. Ajta í t̄i hua'apua, ayée pu araseijre'e t̄ij puuya. Ajta a'íin t̄i ruuri t̄i huaíca, ayée pu te'ecánee t̄ij teáata'a, ajta a'íin í t̄i muáacua, ayée pu seijre'eca'a t̄ij cua'ira'ave t̄i rá'ara'ive.

⁸ Majta a'íime í mej muáacua, í mej majta i'i ruuri, a'íi mú arajsevíca ajtá'anájmee. T̄íj pí na'a mú t̄i'iseij nainjapua t̄ij na'a júte'imua, majta íiyen chaanaca japua. Nain tújca'ari tzajta'a, majta nain

tíca'ari tzajta'a, a'líi mú jemin tí'ichuiicaca'a í Dios. Camu ja'anáj raatapuá'ajta mej miyen ti'ichuúica tijín:

Rí'i pu tí'iseijre'e, temua'a pu urarí'ene'acan jín seijre'e,

xí'epi'in pu een seijre'e tíj na'a rusén jíme'e í tavástara'a,

a'líjna í Dios tí nain jín antiújmua'aree,

a'líjna í tí ruseíj seijre'eca'a, tí ajta seijre'e íjii,
tí ajta seíire'e a'ame tíj na'a rusén jíme'e.

9 Majta miyen rí'i tiratá'aca, majta raná'amiche'e, a'líi mú majta tí'ijteujtzi'ire'e muá'aye'i me'líjna tí a'líin ipuari jetze acájca, tí ajta ruuri tíj na'a rusén jíme'e.

10 Matíj mena'a miyen ríci í mej muáacula, í mej majta ruuri, a'líi mú majta miyen ríci a'líime í mej vaujsi í mej seité japuan muáacula ará'ase. A'líi mú aicaújtuuxijsin me'líjna jemi í tí ipuari jetze acájca, mej mi raateánajche me'líjna tí i'i ruuri tíj na'a rusén jíme'e, majta raatátuiire'esin í jemin í tiu'ujcúrun. Majta miyen tí'ichuúica tijín:

11 Ayee pu timuaavíje'e mú'eetzi,

mi pej tavástara'a pú'een, mi pej pajta i'i Dios.

Tej ti tiyen rí'i timuaatá'an,

tej ti tiyen muaná'amiche'en.

Pej pi nain jín antí'amua'aréere,

a'iné mú'ee pej nain tiú'utaahuaca'a,

nain í tí seijre'e íjii.

Ayee mú 'een jín huataseíje me'líjna jíme'e pej piyen tira'utéeca'ane á'axe'evi'ira'a jíme'e.

A'líj mú jín miyen huátaavijhuaca'a.

5

I t̄i j̄íri'i t̄i jetzen té'eyu'usi'i, ajta í Cáne'a

1 Netí'ij ni ayén éene'en tiu'uséij, t̄i a'íjna í t̄i acájca í ipuari jetze, ruri'iríinta'a pu ru'itépijcaa í yu'uxari í t̄i ruxf'ejta'a té'esiiimua'ihuaca'a, ajta, á'avijti'ihuaca'a arahua'apuáca jime'e í xijca.

2 Neajta ja'atí huaseíj t̄i júte'e tí'ivaire'e. A'íjna í ja'atí jé'ecan pu huápil'i uráca'anée. Ca'anín pu jín tiu'utáhuau. Ayee pu tijín:

—¿A'ataani ayén huataújci'ipua t̄i a'íin ra'ajsiújtza'anaxi'in í t̄i jín á'avi'ijti'ihuajmee, ajta í t̄i raatáxijta í yu'uxari? —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

3 Tí'íquí ayén te'irájraa. Tíj na'a a'ujna já'ahua'a u júte'e, ajta íiyen chaanaca japua, ajta u tajete, capu mé'e ja'atí t̄i ayén tiu'utaúci'ipua í t̄i ayén tiraatáxijta, ajta t̄i ra'useíj a'íj t̄i té'eyu'usi'ihuaca'a.

4 Neajta inee, jeíhua nu huápil'i neyeineca'a ne'íjna jime'e mej caí rateuve'eca'a seíj t̄i ayén tiu'utaúci'ipua í t̄i ayén tiraatáxijta í yu'uxari nusu t̄i ra'useíj, ajta t̄i ra'ujíjve'en.

5 Tí'íquí seíj t̄i huá'a jetze ajtéme'ecantaca'a a'ímej í vaujsi, ayée pu tinaatá'ixaa tijín:

—Capej ayeine. Me'ecui xaa, a'íjna mej miyen ratamuá'amua tijín í Muajye í t̄i huá'a jetze ajtéme'ecan a'ímej í mej Israél jetze airáane, a'íjna í mej majta miyen ratamuá'amua tijín A'íjna í t̄i David jetze airaújnejte, a'íí pu ari tiu'utéemua'iti t̄i'ij a'íin ayén tira'ajsiújtza'anaxi'in í ta'aráhua'apuáca jín á'avi'ijti'ihuajmee, t̄i ajta raatáxijta.

6 Neajta niyen éene'en tiu'uséij tij ti'iti í Cáne'a, ayée seijre'eca'a tij í mej meri raajé'ica. A'uu pu a'utéveeca'a jemin í ipuari. A'íí pu ajta huá'a tzajta'a seijre'eca'a í mej muáacua í mej ruuri, majta a'ímej í mej aitecaíjme'ecaa a'íime í vaujsi.

Ajta a'íjna í Cáne'a, arahua'apuáca pu ájta'ehuájme'ecaa, ajta arahua'apuájmé'en pu ájjí'lísijme'ecaa. Ajta a'íin ji'iseáara'an í ta'aráhua'apua, a'ii pu a'íin pú'een í xiéjnu'ucare'ara'an í Dios í ti nainjapua u ya'uta'íteca'a íyen chaanaca japua.

7 Ajta a'íin í Cáne'a, a'lúu pu a'uvé'emej a'íjna jemi í ti e'ecájca í ipuari jetze. Ti'iquí ra'ancuré'epi a'íjna í yu'uxari í ti ri'iríinta'a seijre'eca'a a'íjna í ti ipuari jetze acájca.

8 Tí'ij ra'ancuré'epi a'íjna í yu'uxari, a'íime í mej muáacua í mej ruuri, majta a'íime í vaujsi í mej seité japuan muáacua ará'ase, a'íí mú miyen a'ímuá aicaújtuuxi me'íjna jemi í Cáne'a. Matíj mena'a pua'amé te'it'é'í'ica'a me'íjna í aarpa, majta tuxa'a ti oro jín tí'itaavijhuaca'a. Cuaane'e pu avé'ejistíjme'ecaa a'íjna jetze í tuxa'a. Ajta a'íjna í cuaane'e, a'ii pu a'íin pú'een í mej raatáhuaviiri'i í Dios a'íme í mej rí'i tí'itesejre'e í Dios jemi.

9 Matíj mi miyen jécuacan jín tiu'utáchuiicaca'a tijín:

Ayee pu tiraavíjte'e pej mú'ee piyen
ra'ancuré'epin, pajta raatáxijta a'iné
memuaajé'ica.

Pajta mú'ee, pepu'uri tiu'utanájchitaca'a
pe'íjna jíme'e í á'axuure'e
í mej jín té'echa'íca'a í Dios jemi,

pej pi tiu'utátuiire'en í Dios jemi í teite
 mej nainjapua é'eme'ecan.
 A'íí mú huá'a jetze ajtéme'ecan matíj mena'a
 seíj jetze mej airaújneijite
 nusu a'achú pua'amé í mej seíj niuucari jín
 tí'ixaxa'a
 nusu matíj mena'a pua'amé
 í mej teitestemua'ame'en pú'een.
 A'u tí na'a mej é'eseijre'e seíj japua í chuej,
 a'úu mú é'eme'ecan.
 10 Pajta mú'ee, pepu'uri piyen rí'i huá'uruu
 mej mi miyen me'lín teitestemua'ame'en
 pú'ene'en muá'ara'ani a'íjna í tí tí'aijta,
 mej mi majta ti'itij jín tiu'utévaire'en
 me'íjna jemi í Dios.
 Mi majta a'íime, a'íí mú tiu'uta'aíjta
 íiyen chaanaca japua.
 Ayee mú tiu'utáchuiicaca'a.

11 Netí'íj ni atáneereca'a. Netí'íj ni
 huá'unamuajri'i a'ímej í mej u ta japua tí'ivaire'e.
 Mé mu'iicáa huápi'i. Capu a'atzu ri'írí tí
 hua'uté'itien, ni capu ámitieere'e a'achú mej
 pua'amé. Ayee mú pua'amé matíj í xu'ura'ave.
 A'íí mú me'uun atavéejme'ecaa me'íjna jetze í
 ipuari, majta a'ímej jetze í mej muáacua í mej
 ruuri, majta a'ímej jetze í vaujsi.

12 A'íí mú miyen ca'anín jín tiu'utáchuiicaca'a
 tijín:
 Tiché'e tiyen rí'i tiraatá'an te'íjna í Cáne'a
 í mej raajé'ica.
 Jee xaa, ayée pu tiraavíjte'e tí a'íin ayén
 tira'ancuré'an a'íjna tí Dios jín tira'íjcate'e,
 ajta tíj na'a tí jemin tí'iseijre'e í Dios,

ajta í mua'atziira'a í ti jín tiu'uta'aíjta,
 ajta í muári'eril'ire'ara'an í ti jín nain jín
 tiu'utémua'itin.
 Tiché'e rí'i tiraatá'an, teajta ahuátatzaahuate'en
 te'íjna jemi,
 tiché'e teajta huátatemua'ave'en
 te'íjna jemi í Cáne'a.
 Ayee mú tiu'utáchuiicaca'a.

13 Netí'íj ni niyen tíhuá'unamuajri'i í mej
 til'ichuífica, matíj mena'a pua'amé mej u ta
 japua é'eseijre'e, majta a'ímej mej íiyen seijre'e
 í chaanaca japua, majta a'íime, matíj pua'amé u
 tajete mej é'eseijre'e, majta a'ímej í mej japuan
 é'eseijre'e í jaj ti ve'ée, majta matíj mena'a
 pua'amé a'aseijre'e í jaj tzajta'a. Naími'i mú miyen
 tí'ichuiicaca'a tijín:

Tiché'e rí'i tiraatá'an te'íjna í ti acájca í ipuari jetze,
 teajta te'íjna í Cáne'a.

Tiché'e rí'i tiraatá'an, tiché'e teajta rí'i tirájcha'íi,
 teajta rí'i tiraateájtuaani,
 teajta raatá'an ti nain jín antiújmua'areere
 á'ara'ani tij na'a ti yú auca'ití a'ame tij
 na'a rusén jime'e.

14 Majta a'íime í mej muáacua í mej ruuri, ayée
 mú tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Ché'e ayén teja'uré'enen.

Majta a'íime í vaujsi, a'íí mú aicaújtuuxí, majta
 raateánajcheca'a í Dios.

6

I ti arahua'apuáca jín á'avijti'ihuaca'a

1 Net'iij ni raaseij ti a'íin Cáne'a seij antína'acaca'a í ti jín á'avijti'ihuaca'a í yu'uxari. Jíme'en pu'u ayén huaríj, aj nu ni ráanamuajri'i seij ti huá'a jetze ajtéme'ecan í mej ruuri, í mej majta muáacua. Ayee pu ca'anín jín tiu'utaxájtaca'a. Cu xiee mej cuj huatéjniuuni. Ayen tijín:

—Iiya'a jíi.

2 Neajtahua'a nu atáneereca'a ti pua'a á a'utéjvee a'íjna í cahuaayu'u í ti cuáinara'a. Ajta a'íin ti avé'eca, a'íí pu tú'unami'i huitéchueeca'a rumuájca'a jetze. Ajta, a'íí pu huirájraa ti ij hua'antimuá'itín. A'u ti na'a pu á'uye'ic和平 aita na'a caí naíjmi'ica antimuá'iti.

3 Ti'íquí ajtahua'a ra'antína'acaca'a. Net'iij ni niyen tiráanamuajri'i t'iij a'íin ti hua'apua ti ajta huá'a jetze ajtéme'ecan í mej ruuri, í mej muáacua, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Iiya'a jíi.

Single Line Comp

4 Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, seij pu huirájraa í cahuaayu'u ti pa'useáarara'a. Ajta ayée pu tiraatá'a a'íjna ti avé'eca ti ij a'íin ayén huaú'itziite'en í teite í mej yen seijre'e i chaanaca japua mej mi caíché'e ru'ihuaamua'a muá'ara'ani sino mej mi huaújcui'ini seij ajta seij. A'íí pu jín, a'íí pu ra'ancuré'echui seij í chun í ti ve'ée, í ti ajta te'ejcamíjmee ruxí'ejta'a.

5 Aj pu 'i huaícacajetze ra'antína'acaca'a. Net'iij ni niyen tiráanamuajri'i ti ajta seij ti huá'a jetze ajtéme'ecan í mej ruuri, í mej muáacua, a'íí pu ayén tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Iiya'a jíi.

Netf'ij ni neajtahua'a atáneereca'a. Me'ecui xaa, á pu a'utéjvee seiij í cahuaayu'u tì xu'umuara'a. Ajta a'lín í ti avé'eca, a'líí pu ráachuisime'e í mej jín te'ecá'itieera.

⁶ Netf'ij ni ja'ati huánamuajri'i. Cu xíee huá'a tzajta'a á'a teja'utaxájtaca'a í mej ruuri, a'ímej í mej muáacua. Ayen tijín:

—Sei medida í triigu, ayée pu che'atá na'a til'ijnáache a'ame tij ja'ati ayén tiraamuá'itin seij xicaj jíme'e. Ajta hui huaíca medida í triigu ti tit'ijmé'en huímuaiyujme, ayée pu che'atá na'a til'ijnáache a'ame tij ja'ati ayén tiraamuá'itin seij xicaj jíme'e. Mi seajta mú'een, caxu yá'ujipuan a'u mej tejé'ehuaste'e aceituuna ti'iti na'ari uuva ti'iti sino miché'e me'íjna jín huateújvaise'en. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

⁷ Ti'iquí ayén í ti muáacua antína'acaca'a. Jíme'en pu'u ayén ra'antína'acaca'a, aj nu ni ráanamuajri'i ti a'lín í ti muáacua ti ajta huá'a jetze ajtéme'ecan í mej ruuri. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Iiya'a jíi.

⁸ Neajtahua'a nu atáneereca'a. Netf'ij ni raaseíj ne'íjna í cahuaayu'u í ti cíj tí'iteuumuara'a. Ajta a'lín í ti avé'eca, ayée pu ántehuaa tijín I nej huá'acui'ica. Ajta í seij í ti cujta'an huamé'ecaa, ayée pu ajta ántehuaa tijín I nej huá'a chi'ij pú'een í mi'ichite. Dios pu ayén hua'utá'a mej mi me'íjna jín antiújmua'areere je'icáj a'ímej í mej yen huachéjme í teite íiyen chaanaca japua mej mi huá'ucui'ini a'ímej í teite me'íjna jíme'e mej tiújne'usil'ite'en nusu tujri jíme'e na'ari cui'ini'ira'a jíme'e o a'ímej jíme'e í ti'ítén í mej tí'iteci'ímeca.

9 Ti'iquí í ta'anxívi antína'acaca'a. Netí'ij ni ne'imej huaseíj í huá'axiejniu'uca a'imej í mej me'íjna jín huácuihuaca'a me'íjna mej ra'ará'astijre me'íjna í niuucari ti jíme'en raxa í Dios, majta me'íjna jíme'e mej ra'ancuré'a í niuucari Cirílistu'u ti raateájtuaa í huá'a jemi. Majta a'imej, án mú e'ejté'eca'a í ipuari jete.

10 Majta ca'anín jín jíjhac'a tijín:

—Tavastara'a, mí pej ri'éene'ecán jín seijre'e, mí pej tzáahuati'ira'a jín tí'ixaxa'a, ¿a'achúni auj á'ateeri ajta pena'a caí piyen tiraaxí'epi'intare'en pe'imej jíme'e í mej táchui, pej pi puaítzi hua'utá'an pe'imej í mej án japuan huachéjme a'ánna chaanaca japua?

11 Ti'iquí hua'uré'epijite í cíixuri í ti títi'ijme, ti ajta tí'icuaina. Ayee pu tihua'utá'ixaa mej nu'u mauj a'atzu tiu'uchú'eve'en ajta na'a caí ayén te'araúrasten a'achú ti ari huá'uxí'epi'intari'irí'i a'imej jemi í mej ruxf'ej ti'itíj jín tí'ivaire'eca'a, ajta a'imej í huá'a'ihuaamua'a í mej miyen che'atá mena'a éení'ici'e cui'ini matíj a'íime.

12 Ti'iquí í ta'arájsevi antína'acaca'a. Netí'ij ni neajtahua'a atáneereca'a. Me'ecui xaa ne'u. Jé'ecan pu huápí'i huateújca'atzi í chaanaca. Ajta a'íin í xicaj, huatéxu'umuareca'a. Ayee pu seijre'eca'a tíj a'íjna í cíixuri ti xu'umua í mej jín ti'iteújche'etehua'a muá'aye'i ti pua'a maújxieemijte'e. Ajta a'íjna í máxcíra'i, a'íí pu huatépa'ureca'a. Ayee pu seijre'eca'a tíj xúure'e.

13 Majta a'íime í xu'ura'ave, a'íí mú miyen che'atá mena'a é'ejvatzi'jxi í chuej japua tíj a'íjna í táchira'an í huaréj ti auj seijre'e tíj

huáseevi'i á'aye'i. Ti pua'a a'íin cíye'ara'an huataújruureajxi'ín eeca jíme'e, naíjmi'i pu cávaijtzi í taca'ira'an.

¹⁴ Ajta í ta japua ti tejé'eseijre'e, a'íí pu e'ehuaújpua'arixi. Ayee pu che'atá na'a huatéeseijre tíj ajta ja'ati yu'uxari huatéejire. Ajta tíj na'a a'utí a'u jírime, ajta tíj na'a a'utí e'erahuáchijmee í jaj japua, naíjmi'i pu huaré'axi. Capu ché'e mu'u é'e sefire'e já'araa í jirí.

¹⁵ Majta naími'i í mej yen japuan seijre'eca'a íiyen chaanaca japua, á mú ahuaúravaataca'a já'ahua'a teásta'ana tzajta'a, majta jaij tzajta'a a'ujna jirí jetze. Ayee mú huaríj a'íime í mej ti'itíj jín titetateí, ti pua'a tajtuhuan pú'een nusu presideente pú'een na'ari í mej tihuá'ajte'e í xantaaru'u nusu í mecaí mej chíteaani pú'een nusu í mej jeíhua rucaca'anéjme. Naími'i matíj mena'a pua'amé yen seijre'e íiyen chaanaca japua, miyen huateúravaataca'a. Capu amín a'íj ti pua'a ruxí'ej mena'a á'ujuhua'ane'e a'íj ti tihua'aráanajche, na'ari ca'anéeri mú jín tí'imuarí'eca'a.

¹⁶ Ayee mú tihua'utajé me'íjna í jirí, majta me'íjna í tetej tíjín:

—Setá'aj yeehui ta japua rájveti sej si ta'avé'enan ti ij caí taaseíj a'íjna í ti acájca í ipuari japua, ajta ti ij caí puaijtzi táaci'iti a'íjna jemi í Cáne'a í ti ari niu'ucami'i.

¹⁷ Jee xaa, pu'uri yeehui ayén teja'uré'ene a'íjna xicáara'a mej jetzen puaíjtzi taatá'asin me'íjna jíme'e mej meri níniu'ucacu, majta capu ja'ati raayí'iti ti te'utáviicua'lí a'íjna jíme'e.

7

A'íime í mej Israél jetze ajtéme'ecan, í ti Dios hua'avé'ejajpuaxi

¹ Neajta á'iyen muáacuaca huaseíj í mej tí'ivaire'e u ta japua. Aa mú a'uté'uucca'a. Seij pu a'uun jé'eseijre'eca'a u jetze pújme'en Teijmata'a, ajta seij a'ujna já'ahua'a Huáahuata pújme'en, ajta seij Cuameche pújme'en. Ajta í seij, a'úu pu a'utéveeca'a Tzareeme'en pújme'en. Majta a'íime í mej muáacula, a'íí mú caí hua'atá'acare'e í eeca ti huatá'eecare í chuej japua na'ari í jaj japua nusu ciyej tzajta'a.

² Netí'ij ni seij huaseíj ti tí'ivaire'e u ta japua. A'uu pu pújme'en e'evé'eme'ecaa a'u ti 'aíjnini í xicaj. A'íí pu ru'iteátíica'a a'l'jna í ti jín Dios hua'ajtiyú'uxaxij huá'acuaatz'e té'axa mej nu'u teitestemua'ame'en pú'een. Aj pu 'i a'íin tevi ayén ca'anín jín hua'utajé a'ímej í mej me'l'jna jín antiújmua'areereca'a mej a'l'j pua'a ráaruuren í chaanaca, majta í jaj ti ve'ée.

³ Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Caxu xi puaíjtzi raatá'a í chaanaca na'ari í jaj ti ve'ée nusu í ciyej ajta tena'a caí hua'ajtiyú'uxaxi í huá'acuaatz'e te'l'ímej í mej ravaire'e í taDioj.
—Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.

⁴ Netí'ij ni niyen tiráanamuajri'i a'achú mej pua'amé í ti hua'ajtiyú'uxaxij í huá'acuaatz'e. Ayee mú pua'améca a'achú cumu anxíte japuan hua'apuate japuan muáacula vi'ira'a. A'íí mú huá'a jetze ajtéme'ecan matíj mena'a teitestemua'ame'en mej pú'een í mej airaújneijte me'l'jna jetze í Israél.

5 Majta a'íime í mej me'íjna jetze airaújneijte í Judá, ayée mú ará'axcaa tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a. Majta a'íime í mej me'íjna jetze airaújneijte í Rubén, ayée mú che'atá ará'axcaa tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a. Majta a'íime í mej me'íjna jetze airaújneijte í Gad, ayée mú majta ará'axcaa a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a.

6 Majta a'íime í mej me'íjna jetze airaújneijte í Aser, ayée mú che'atá mena'a ará'axcaa tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a. Majta a'íime í mej me'íjna jetze airaújneijte í Neftalí, ayée mú che'atá mena'a ará'axcaa a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a. Majta mú miyen che'atá mena'a ará'axcaa a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a a'íime í mej me'íjna jetze airaújneijte í Manasés.

7 A'ímej jime'e í seica, í mej Simeón jetze airaújneijte, ayée mú majta ará'axcaa a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a. Majta a'íime í mej Leví jetze airaújneijte, ayée mú che'atá mena'a ará'axcaa a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a. Majta a'íime í mej Isacar jetze airaújneijte, ayée mú che'atá ará'axcaa tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a.

8 Naími'i mú miyen tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a ara'ástime'ecaa a'íime í teitestemua'ame'en í mej Zabulón jetze airaújneijte, majta í mej me'íjna jetze airaújneijte í José, ayée mú che'atá ará'axcaa matíj í seica. Majta a'íime í mej Benjamín jetze airaújneijte, ayée mú che'atá mena'a ará'axcaa.

*Jíme'en í mej mu'íi í mej majta cuaiínnavi'in
ti'ítéechen*

⁹ Net'íj ni neajtahua'a atáneereca'a, neajta hua'useíj í seica í mej me'uun e'etíújseire'eca'a. Ayee mú temua'a tí'itemu'iiccaa. Capu ri'íristaca'a ti ja'ati hua'uté'itien. A'u ti na'a mú é'eme'ecantajme'ecaa, matíj mena'a pua'amé me'lín pú'een í teíte í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, matíj mena'a pua'amé í teíte í mej seicié tí'ijye'ira, majta naíjmi'lí mej seicié tí'ixaxa'a. A'uu mú a'uté'uucha'a jemin í Cáne'a. A'íí mú cuaiínnavi'in ti'itechéjme'ecaa a'íime, majta tacíj mú huiitepíijme'ecaa.

¹⁰ Ca'anín mú jín miyen tí'itejihuaca'a tijín:
Ca'anéeri pu jín tu'irájtuaa a'íjna í taDioj í ti acájca í
ípuari jetze,
ajta a'íjna í Cáne'a.

¹¹ Majta a'íime í mej tí'ivaire'e u ta japua, a'íí mú atavéejme'ecaa a'u ti a'utéveeca'a í ípuari, majta a'u mej a'uté'uucha'a a'íime í vaujsi, majta a'íime í mej muáacua í mej ruuri. Matíj mi aicaújtuuxi í jemin í ti acájca í ípuari jetze mej mi raateánajche í Dios.

¹² Ayee mú tiu'utaxájtaca'a tijín:
Ché'e ayén teja'uré'enen.
Tu'uri tiyen rí'i tiraatá'asin,
teajta tiyen rí'i tiya'useíira tá'aju'un,
a'iné a'íí pu nain té'umua'aree.
A'íj tu jín tiyen rí'i tiratá'acare'e tá'aju'un,
teajta rí'i tiraatetúutuhua'a tá'aju'un.
A'íí pu taDioj jemi seíre'e a'ame í
muári'eri'ire'ara'an, ajta í ca'aníjra'a
tíj na'a ti yú auca'ití a'ame tíj na'a rusén jíme'e.

13 Aj pu 'i seij í ti vástacira'i ayén tinaata'íhua'uri'i tijín:

—¿A'atéenni mej pú'een a'líime í mej cuaiínavi'in ti'itechéjme? ¿A'uné jetze ma'uvé'eju'un?

14 Netí'ij ni niyen tiraata'ixaa tijín:

—Mú'ee vásta'a, mú'ee pej ramua'aree pej piyen tinaatá'ixaate'en.

Aj pu 'i ayén tinaatá'ixaa tijín:

—A'ii mú hui me'lín pú'een í mej te'utáviicua'iri'i í mej jeíhua huápi'i rajpuaítzi muá'araa. A'ii mú meri tiu'ujá'usi í tiú'ujciixu, majta tiú'ucuaiinare í tihuá'aciixu me'íjna jíme'e mej ra'ará'astijre me'íjna í Ciríistu'u í ti huá'a jetze me'ecan huamí'i.

15 'A'íj mú hui jín miyen íye seijre'e jemin í ipuari ti jetzen acájca a'íjna í Dios. A'íi mú majta ravaire'e teyujta'a a'u ti a'íin Dios é'eseijre'e. Nain tújca'ari tzajta'a, majta nain tíca'ari tzajta'a, a'úu mú ravaire'e. Ajta a'íin ipuari jetze ti acájca, a'íi pu huá'acha'íin a'íjna jíme'e ti ruseíj huá'a jemi huateáuturaasin.

16 'Camu hui ché'e huatatújritze'esin, camu majta ché'e huata'í'icu. Capu ajta ché'e huá'acucui'i a'ame í hua'amu'úu í xicaj jíme'e. Capu ajta ché'e hua'ataíxi'ira a'ame í xicaj.

17 'A'iné a'íi pu Cáne'a a'íjna jetze á a'utéjvee í ipuari. A'íi pu huá'acha'íi a'ame. A'íi pu huá'avi'itin a'ájna a'u ti jé'ejmuua í mej jín ruuri muá'ara'ani. Ajta a'íin Dios, a'íi pu rí'i tihuá'utá'asin mej mi caí ché'e ti'iti jín ruxiéemiste'e.

8

I ti jín aráhuapua á'avijti'íhuaca'a, ajta í cítzive'eri

1 Ti'iquí a'ín Cáne'a ra'antína'acaca'a a'íjna í ti jín á'avijti'ihuajme'ecaa, a'íjna í ta'aráhua'apua. Aj pu 'i nainjapua tiu'upuá'areajraa u júte'e. Ayeer pu á'atee a'achú cumu já'ita'a hora ti caí ti'ití namuajre'eca'a.

2 Netíij ni hua'useíj í mej aráhua'apua, í mej majta tí'ivaire'e u ta japua. A'íi mú a'ín pú'een í mej Dios jemi huaté'uucca. Matíij mi te'encuré'i í trompeeta, í ti aráhua'apua.

3 Aj pu 'i seíj mú a'uvé'emej ti ajta tí'ivaire'e u ta japua. A'íi pu jetzen ajteechaxi a'íjna í mej japuan tí'imuai'ivajtaca. Ajta ti'ití huiitéjajnaca'a cítzive'eri. Seíj pu raatatíste í cuaane'e ti ij a'íjna rajnájchite'en a'íjna jamuan í niuucari í mej jín raatáhuacare'e í Dios jemi matíj mena'a pua'amé í mej rí'i tí'itesejre'e í Dios jemi. Ajta, a'íjna í hua'aniuuca, án pu jé'eseijre'eca'a japuan a'íjna í ti oro jín taavíjhua í mej japuan tí'imuai'ivajtaca ti ajta jemin a'utéjvee a'íjna í ipuari.

4 Aj pu 'i temua'a té'ejcítziujtarixi a'íjna í cuaane'e a'íjna jamuan í niuucari í mej jín raatáhuacare'e í Dios jemi. A'íj pu jetzen ájcítziujtareca'a a'íjna í muájca'are'ara'an a'íjna í ti tí'ivaire'e u ta japua.

5 Aj pu 'i rájtíi a'íjna í cítzive'eri, ajta ra'avé'ejíste a'íjna í taij ti a'uun a'uvé'emej a'íjna japua í mej japuan tí'imuai'ivajtaca. Aj pu 'i á ya'ucáaxire í chaanaca japua. Jíme'en pu'u ayén huaríj, aj nu ni ráanamuajri'lí. Cu xíee muatéjnuu. Jé'ecan pu temua'a ti'ítéca'arajnjame'e. Majta témaxcava'ara'a. Ajta huateújca'atzíjxi í chaanaca.

Jíme'en í trompeeta í mej te'íté'i'ica'a

6 Majta a'íime í mej aráhua'apua ará'ase, í mej majta tí'ivaire'e u ta japua, a'íime í mej trompeeta te'íté'l'i'ca'a, a'íí mú rí'i huaújruu mej mi me'íjna tzajta'a ucáajjhua.

7 Ajta a'íjna ta'amuájca, a'íí pu ucáijjhua'a a'íjna tzajta'a í trompeeta. Jíme'en pu'u ayén huaríj, matí'íj mi téetej cáavatzí a'íjna jamuan í tajj, xúure'e tí ranaxca. Nainjapua pu huavátzí íiyen chaanaca japua. Ajta je'icáj pu tiu'uré'ataa. Ajta a'ín í ciyej, je'icáj pu ajta tiu'uré'ataa. Ajta í ixaj, naími'i pu huaré'ataa a'íjna.

8 Ajta a'ín í tí hua'apua í tí tí'ivaire'e u ta japua, a'íí pu ajta ucáijjhua'a a'íjna tzajta'a í trompeeta. Ajta ti'ití pu ateájrie í jaj jetze í tí ve'ée. Cu xíee jírí na'a a'íjna í ti'ití í tí ajta teátaasime'e. Ti'líquí á a'ucájrupi á jaata'a. Aj pu 'i je'icáj seicié huaújruu í jaj tij xúure'e.

9 Majta je'icáj mú huácuii í mej me'uun é'echejca'a. Majta, me'ín í baarcu í mej japuan é'eciineca'a í jaj, je'icáj mú majta huateána'axi.

10 Ajta a'ín í tí huaíca, a'íí pu ajta ucáijjhua'a a'íjna tzajta'a í trompeeta. Jíme'en pu'u ucáijjhua'a, aj pu 'i xu'ura'ave tí ve'ée e'icájve u júte'e. Ayee pu té'ataaca'a tij tatzari. Aj pu 'i á e'erájve je'icáca japua í játe'ana, ajta je'icáca japua a'u tí e'ejaíxavi'ijme.

11 Ajta a'ín í xu'ura'ave, ayée pu ántehuaaca'a tijín Ta'antzíjvi'i. Je'icáj pu antzílivi'i já'araa í jaj. Majta í teteca, mu'iití mú huácuii me'íjna jíme'e mej ra'í me'íjna í jaj í tí antzíjvi'i.

12 Ajta a'ín tí muáacua, a'íí pu ajta ucáijjhua'a í trompeeta jetze. Jíme'en pu'u ayén huaríj, ti'ití

pu ra'ajteátu'a í xicaj, ajta í máxcira'i, ajta je'icáj í xu'ura'ave mej mi caí ché'e miyen a'atáati'me'eni. Je'icáj tújca'ari tzajta'a, camu ché'e á'ataaca'a, ajta je'icáj tíca'ari tzajta'a, camu majta ché'e á'ataaca'a.

¹³ Netí'ij ni niyen á'ujneereca'a. Júte'limua pu seíj rá'ara'aca'a í cua'ira'ave. Netí'ij ni niyen ráanamuajri'i ti ayén tí'ixajtaca'a tijín:

—Cui'i xaa, cui'i xaa, cui'i xaa, a'íime hui í mej íiyen japuan huachéjme í chaanaca, a'iné jeíhua mú hui rajpuaítzi muá'aju'u matí'ij miyen ucáajjhua í seica í mej huaíca í trompeeta jetze. Pu'uri hui tím ayén teja'uré'enejsin.

9

¹ Aj pu 'i a'íin ta'anxívi ayén ucáijhuaca'a í trompeeta jetze. Jíme'en pu'u ayén huaríj, netí'ij ni raaseíj í xu'ura'ave ti ari e'icájve u júte'e, ajta án e'erájve í chaanaca japua. Ajta a'íin, a'íí pu ra'ancuré'echui a'íjna í yaavi í ti jín ra'antácuuna a'u ti e'etécun ti caí ayén té'emitieere'e a'achú ti ucátee.

² Aj pu 'i a'íí pu ayén ra'antacú a'íjna ti e'etécun ti ayén caí ámitieere'e a'achú ti ucátee. Jíme'en pu'u ra'antacú, ayée pu huitácitzijtareca'a tij te'itácitzíúuta á'aye'i í hoorno tzajta'a ti ve'ée. Ajta a'íin í xicaj, ajta í máxcira'i, a'íí mú a'utanámi'ihua muá'araa me'íjna jíme'e í citzij ti aitácitzijtaca'a a'ujna a'u ti e'etécun.

³ Matí'ij mi vítzí'ise huiitací citzij tzajta'a. Ayee mú tihua'utá'a mej mi miyen tiú'uche'eve'en matíj a'íime í teaxcáte.

4 Ayee mú tihua'u'íjca mej nu'u caí a'ij pua'a raruure í ixaj ti ájninei í chuej japua na'ari tu'upi ti'ití nusu ciyej. A'ii mu'u nu'u a'íin pú'een í mej a'ij pua'a huá'aruuren, a'ímej í teite í ti caí té'eyu'usi'i huá'acuaatzi jetze mej nu'u teitestemua'ame'en pú'een í Dios.

5 Ayee mú tihua'utá'a mej miyen á'ateeri a'achú cumu anxíj máxcira'i mej puaíjtzi hua'utá'an í teteca. Majta, camu miyen tihua'utá'a mej huá'ucui'ini. Ajta, a'íjna í mej jín puaíjtzi hua'utá'asin, ayée pu che'atá na'a 'een ti pua'a teáxca raache'en í ja'ati.

6 Ayee pu té'eme a'íjna xicáara'a jetze. Ayee mú rahuauni í teteca mej huácui'ini. Mi ajta, capu a'ij tiu'utári'íriistari. Jéihua mú huápi'í jetzen á'ujca'ane mej huácui'ini mej mi caí ché'e rajuaijtzi. Mi majta, ca'anéeri mú jín te'utáviicua'ira.

7 Majta meíñ vítzílse, ayée mú seijre'eca'a matíj cahuaayu'use í mej meri hua'acáanajxi mej mi japuan huané'use'en. Ti'ití mú ave'erújte'eme'ecaa í rumu'úu jetze. Ayee pu seijre'eca'a tíj curuun ti oro jín taavíjhuc'a'a. Ajta, hua'aneerime ayén seijre'eca'a matíj teite.

8 Ayee mú majta éene'e cáciyuaca'a matíj 'uuca, majta miyen éene'e antátamejca'a matíj muajyéte.

9 Nainjapua mú ti'icácajnacaa ti'itíj jíme'e tíj tepúusti'í pú'eene'e. Majta, jeíhua huápi'í cá'arajnaca'a matíj tirá'ara'ixi. Yee pu 'eene'e namuajre'eca'a matíj a'íime í cahuaayu'use í mej ca'anín jín ru'uvé'ejapuajme'e í carreta í mej tzajta'an huaté'uuca'a a'íime í mej uné'use'en.

10 Ayee mû éene'e huácuasi matíj teaxcáte. Ajta a'íjna í huá'amuari'eri'ira'a í mej jín miyen éene'e á'ateeri anxíj máxcíral'i mej puaíjtzi hua'utá'asin í teteca, a'íi pu huá'acuasi seijre'e.

11 Ajta a'íin ti tihuá'ajte'e, a'ii pu a'íin pú'een í xiéjnu'ucari ti nain jín antiújmua'aree a'ujna ti e'etécun ti caí ámitieere'e a'achú ti caj ucátee. Ayee pu ántehuaa hua'aniuuca jíme'e a'íime í Hebreos tijín Abadón. Ajta hua'aniuuca jíme'e í Griego, ayée pu ántehuaa tijín Apolión. Ayee pu huataújmua'a tijín: A'íjna ti e'ihuajé'ica.

12 Pu'uri seíj mû á'ume í mej jín rajpuaíitzi muá'ara'ani. Ajta aúche'e hua'apua á'atura ti ayén teja'uré'enen.

13-14 Aj pu 'i a'íin ti arájsevi, a'íi pu ajta ucájihuaca'a í trompeeta jetze. Jíme'en pu'u ayén ucájihuaca'a, netí'íj ni ja'ati huánamuajri'i ti a'uun tí'ixajtaca'a a'u ti a'utéjee a'íjna í mej japuan tí'imuaí'ivajtaca. Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna ti ucájihuaca'a tijín:

—Patá'aj huá'ijxistaxi'ín a'ímej í mej muáacua í mej majta aiteánami'i a'ujna vejli'i játe'ana jetze ti ve'ée ti ayén téja'arájtehuaa tijín Eufrates.

15 Aj pu 'i huá'uxistaca'a a'ímej í mej muáacua, í mej majta aiteánami'ihuaca'a ajta na'a caí a'ájna teja'uré'enen í xicáara'an mej jetzen huácui'ini je'icáj í teite í mej yen japuan huachéjme. Pu'uri píti'ihuaúxi'epi'intare a'atzaj ti pua'a, ti'itáani xicáara'an, ajta ti'itáani máxcíra'ira'an, ajta ti'itáani nine'ira'a ti ayén huárini.

16 Majta mel'ín í xantaaru'u, í mej avé'ete'ete, ayée mû ará'aseca'a a'achú cumu seité vi'ira'a

pua'amé mej mé'e, majta ayée mú pua'amé a'achú cumu tamuáamuata'a vi'ira'a í mej miyen pua'amé mej mé'e. Ayee nu tiú'unamuajri'i a'achú mej pua'amé ará'aseca'a.

17 Neajta, ayée nu éene'e hua'useíj í cahuaayu'u netí'ij niyen tiú'umaaraca'a. A'líime í mej avé'ete'ete, ayée mú anteújna í rútaviitze'e ti'iti jíme'e ti ayén seijre'e tij taij ti á'ataa, ajta í ti cuatujmua, ajta í ti teúumua. Majta a'líime í cahuaayu'u, ayée mú 'eene'e huíjmu'uu matíj muajyéte. Ajta í ti án huá'atene'e jetze aíjnineica'a í taij, jamuan í citzij, ajta a'líjna ti teúumua ti ayén té'eeca tij tepúusti'i.

18 Matíj je'icáj huácuiihuaca'a í teteca í ti huaíca jetze í mej jín puajtzi hua'utá'a, a'líjna jín í taij, ajta a'líjna í citzij, ajta a'líjna í ti ayén té'eeca tij tepúusti'i, tij na'a pua'amé aíjnineica'a án huá'atení'itze'e í cahuaayu'u.

19 Jee xaa ne'u, ayée mú tiraayíti mej titéecui'ini me'líjna jíme'e í rutene'e. Ayee mú majta éene'e huácuasi matíj cu'ucu'use, majta miyen éene'e huíjmu'uu. Majta í mej jín puajtzi hua'utá'a í teteca.

20 Majta me'ín í seica í mej yen japuan seijre'eca'a íiyen chaanaca japua, í mej caí huácuiihuaca'a me'líjna jíme'e í cuí'ini'ira'a, camu raatéxieehuataca'a í mej ti'iti huátaahuan í ti caí Dios pú'een. Camu majta raatapuá'ajtaca'a mej miyen raná'amiche'en me'líjna í tiyaaru'u na'ari me'líme í ti'iti tévira'a ti ayén taavíjhua oro jíme'e na'ari plata jíme'e nusu cobre jíme'e ca'ín tetej jíme'e o ciyej jíme'e, ti'iti ti na'a, mej caí

atanéjne'e. Camu majta huiteánajca'amua. Camu majta racíinivejme.

21 Majta a'íime í teíte, camu majta raatapuá'ajtaca'a mej caí tí'itecui'ica. Majta me'íjna í chahuaiiri camu majta raatapuá'ajtaca'a mej caí ramuarí'e me'íjna í tí tiu'utéhua'itaca'a tí'ij araúrasten í hua'aye'ira. Majta í teíte, mauche'e mú miyen ruxána'acire'eca'a, majta tiú'unahua'iraca'a.

10

I tí ta japua tí'ivaire'e, ajta a'íjna tí jíri'i tí ajta jetzen té'eyu'usi'i

1 Netí'ij ni neajtahua'a seíj huaseíj tí tí'ivaire'e u ta japua. Jé'ecan pu ruca'ané a'íjna, ajta júte'e pu ve'ecáme'ecaa. Jaitíri pu racánajca'a, ajta cu'uxái ataviíjca'a í mu'lúura'an jetze. Ayee pu té'ajtaave'e í néerime'ara'an tíj í xicaj, ajta ayén seijre'eca'a í iicájra'an tíj tiliti tí teátaasin.

2 A'íí pu ru'ítépíjcaa í rumuájca'a jetze í yu'uxari tí cílieen. Pu'uri autácuuri'ihuaca'a. Aj pu 'i e'era'íicataca'a í jaj japua í tí ve'ée a'íjna jíme'e í ru'íica ruri'iríinta'a pújme'en. A'íí pu ajta e'era'íicataca'a í chuej japua í seíj jíme'e í ru'íica ru'úutata'a pújme'en.

3 Aj pu 'i ca'anín jíñ huajíjhucaca'a. Ayee pu namajre'eca'a tíj muajye tí'iji'ihuaca. Jíme'en pu'u ayén tiu'ujíjhucaca'a, matí'ij mi huatéeniu a'íime í mej aráhua'apua ará'ase.

4 Matí'ij miyen huatéeniu, nee nu ra'ayú'uxaache'e. Neajta á'iyen ráanamuajri'i í ja'ati tí júte'e neja'utajé ayén tijín:

—Patá'aj rú'umua'areere a'ij mej tiu'utaxájtaca'a í mej huatéeniu a'íime í mej aráhua'apua ará'ase. Capej rá'ayu'uxa.

5-6 Ajta a'ín í ti ta japua tí'ivaire'e í nej raaseíj tí jaj japua e'era'íicataca'a, ajta chuej japua ajta e'era'íicataca'a, a'íí pu ajmeíjca'ataca'a, ajta ayén te'ataújratziiri'i tí nu'u ari teja'uré'enejsin a'íjna xicáara'an tí jetzen nain te'entipuá'ari. A'íj pu jetze te'ataújratziiri'i í niuucajtzé'en a'íjna tí rusén jín ruuri. A'íi pu a'ín pú'een í Dios tí ta japua a'utéjmuaa huatétaahuaca'a, ajta naíjmi'ica tí a'uun é'esejre'e. A'íí pu ajta raatétaahuaca'a í chaanaca í tej japuan yen seijre'e. A'íí pu ajta raatétaahuaca'a tíj na'a tí japuan tí'iseijre'e, ajta í jaj tí ve'ée, ajta tíj na'a tí a'uun é'esejre'e.

7 Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í ja'ati tí nu'u a'íjna a'araúrastejsin a'íjna í tí rú'avaa í Dios jemi a'ij tí a'ín Dios te'ataújratziiri'i huá'a jemi í mej ravaire'eca'a me'íjna jíme'e mej jetzen me'ecan tí'ixaxa'ata'a. A'íjna pu nu'u ayén a'araúrastejsin a'íjna xicáara'an tí jetzen ucáajjhua í tí ta japua tí'ivaire'e í tí aráhua'apua pú'een.

8 Aj pu 'i a'ín í nej ráanamuajri'i tí júte'e teja'utaxájtaca'a, ayée pu tinaatá'ixaa tijín:

—Aricu, a'íjna jemi patá'aj ra'ancuré'i'in í yu'uxari tí autácuuri'i muájca'are'ara'an jetze a'íjna tí ta japua tí'ivaire'e, tí a'uun japuan huatéjee í jaj japua, tí ajta a'uun japuan huatéjee í chuej japua.

9 Netí'íj ni ne'uun á'ume ne'íjna jemi tí ta japua tí'ivaire'e. Ayee nu tiraata'ixaa tí naatal'íite'en í yu'uxari tí cílieen. Aj pu 'i ayén tinaatá'ixaa tijín:

—Ye'ecui, ne'u. Patá'aj hui raatéjcua'ani. A'íi pu mua'atzíivite'e a'ame mua'a jucaatze'e. Ajta, ayée pu mua'améncate'e a'ame mua'aténilitz'e tij searate.

¹⁰ Netí'ij ni ra'ancuré'i ne'íjna í yu'uxari ti cilieen. A'uu nu ye'encuré'íi í muájca'are'ara'an jetze a'íjna ti ta japua tí'ivaire'e. Netí'ij ni raatéjcuaa. Jé'ecan pu naa tinú'ucacarejca'a í neteni jaítze'e tij searate. Ajta, netí'ij yá'uxij, jé'ecan pu ná'atzijvire'eca'a yé nejucáatze'e.

¹¹ Aj pu 'i ayén tinaatá'ixaa tijín:

—Ayee pu ajta ayén tiú'ujxe'eve'e pej pajtáhua'a tiu'utaxáj a'ímej jemi í teite í mej seij chuejra'a japua é'eme'ecan, í mej majta seij niuucari jín tí'ixaxa'a, pajta huá'a jime'e í mej tihuá'aijte'e.

11

Jíme'en í mej hua'apua í mej te'anxájta

¹ Aj pu 'i ja'ati naatáchui til'iti ciyej í mej jín tí'itieeraca a'achú ti huatátee. Ayee pu tinaatá'ixaa tijín:

—Iiya'a jíi, patá'aj hui raaté'itien a'achú ti antayaúj í teyuu a'u mej yé'ana'amiche í Dios, patá'aj pajta raaté'itien a'achú ti auuyaúj a'íjna í mej japuan tí'imuai'ivajtaca. Patá'aj pajta hua'uté'itien a'achú mej pua'amé í mej me'uun rana'amiche.

² 'Pajta, capej hui pe'uun ra'itiéé a'achú ti antayaúj a'ujna á pua'acié ti e'eráyaujta'a. Patá'aj rujíimua'a raateájtuaani a'iné Dios pu ari hua'utá'a í mej seij chuejra'a japua é'eme'ecan mej mi miyen á'ateere a'achú cumu hua'apuate japuan hua'apua máxcira'i mej

me'ūun ra'avé'echetzi'inaxi'in me'íjna chajta'a
tí Dios ayén ruseíj huateúra'ate.

3 'Neajta inee, ayée nu hui tihua'utá'asin a'ímej í
mej hua'apua í mej ca'aníjra'a ti'ítá'aca inee jime'e
í muári'erí'ira'a mej mi miyen á'ateevi'in a'achú
cumu seivi'ira'a japuan tamuáamuata'ate japuan
huaícate xicaj mej tihua'utá'ixaate'en neetzi
jetze me'ecan. Ayee mú me'íjna jín ti'ítéechen
me'íjna jime'e í mej jín ti'iteújche'ete a'íime í mej
ruxiéemiste'e me'íjna tí seij huamí'i.

4 A'ii mú hui a'íin pú'een í huaréj í tí tí'ihua'apua
í tí jemin e'etávee í tavástara'a tí íiyen tí'aijta
chaanaca japua. A'ii mú hui majta me'ín pú'een
í mej hua'apua í meta'antitátzajmee. A'íi mú xaa
jemin seidre'e í tavástara'a.

5 Tí pua'a ja'atí ayén tí'ijxe'eve'e tí a'ij pua'a
huá'uruuren, taij pu 'aíjnini án huá'ateni'ítze'e,
ajta huá'amua'itici a'ímej í mej huá'ajcha'ire'e. Jee
xaa, tí pua'a hui ja'atí ayén tí'ijxe'eve'e tí a'ij pua'a
huá'uruuren, ayée pu ti'ihuaújxi'epi'intare a'íjna
jemi í ja'atí mej me'ín raajé'ica.

6 Majta a'íime í mej hua'apua, a'íj mú hui jín antiújmua'areere muá'aju'u mej hua'utá'ijmíi í viite
mej mi caí ché'e viiye matí'ij mauj tihuá'ixaate'e
í teite. A'íj mú jín miyen tite'entiújmua'aréere
muá'aju'u mej seicié ráaruuren í jaj tí'ij ayén
huataújruru're'en tíj xúure'e. Ayee mú che'atá
mena'a jín tite'entiújmua'aréere muá'aju'u mej
puaíjtzi hua'utá'an a'ímej í teite í mej íiyen sei
dre'e í chaanaca japua. Nain mú hui jín puaíjtzi
hua'utá'asin í cuí'ini'ira'a jime'e tíj na'a tí ayén
tihua'aráanajche.

⁷ Matí'ij ra'antipuá'ajte'en í mej jín naatéxajta, aj pu 'i ti'iti a'uun a'itaméj a'u ti e'etécun í ti caí ámitieere'e a'achú ti ucátee. A'íí pu hui hua'uténe'usi'ite'esin, ajta huá'acui'ini, ajta, hua'utémua'iti.

⁸ A'uu mú majta a'uté'e muá'aju'u í mi'ichite caaye jetze a'ujna já'ahua'a chajta'a jetze ti ve'ée í ti nu'u ayén téja'arájtehuua tijín Sodoma, ajta ayén tijín Egipto. A'uu pu hua'avastara'a á'utataihuaca'a í círuu jetze.

⁹ Ayee mú mi'ichite huáruuren a'íime í teteca mej nain japua huachéjme, a'u ti na'a seíj chuéjra'a japua, a'íime í mej seíj niuucari jín tí'ixaxa'a, a'achú mej pua'amé ará'ase í teitejra'an. Huaíca xicaj japuan já'ita'a mú hua'aseíira muá'aju'u í mi'ichite. Majta, camu huatá'acare'e muá'aju'u ti ja'ati hua'avé'enan.

¹⁰ Majta a'íime í mej íiyen huachéjme í chaanaca japua, jeíhua mú huataúitemua'ave'esin me'íjna jíme'e í mej meri huá'ucuii. A'íí mú majta me'íjna jín tí'iyesten, majta tiu'utaújpuajve'esin til'iti me'íjna jíme'e í mej caí ché'e huá'itziite'e a'íime í mej hua'apua í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan, í mej majta nu'u puaíjtzi hua'utá'a a'ímej í mej íiyen seijre'e i chaanaca japua.

¹¹ Tí'ij teuumé'eca huaíca xicaj japuan já'ita'a, xiéjnu'ucare'ara'an í Dios, a'íí pu huateájturaa a'ímej jemi í mej hua'apua. Ajtahua'a pu hua'utatíste í huá'axiejniu'uca í mej jín ruuri. Matí'ij mi ájhuiixi. Majta jeíhua tiu'utátziin a'íime í mej hua'useíj.

¹² Matí'ij mi ráanamuajri'i ti ja'ati ca'anín jín u e'icájihuaca'a u júte'e ayén tijín:

—Iiya'a, xá'ajciinichi seyujna júte'e, jaitiri jetze u ta japua.

Matí'ij mi ticij, mehua'aseíraca'a í mej huá'ajcha'ire'eca.

13 Jíme'en mu'u ticij, aj pu 'i huateújca'atzijxi í chaanaca temua'a naa. Ajta je'icáj pu é'evatzijxi í tihuá'achi'i í ti a'uun a'uvéjme'ecaa. Majta aráhua'apuavi'ira mú huácuii í teite tí'ij huateújca'atzijxi. Majta a'íime í seica í teite, jeíhua mú huápi'i tiu'utátziin, majta rí'i tiraatéeje í Dios.

14 Pu'uri mú á'ume í mej jín rajpuaíjtzi í ti hua'apua. Ajta pu'uri tún teja'uré'enejsin í ti huaíca í mej jín rajpuaíjtzi muá'aju'u.

I trompeeta ti aráhua'apua

15 Aj pu 'i a'íin ti júte'e tí'ivaire'e, a'íjna ti aráhua'apua pú'een, a'íí pu ajta ucájihuaca'a. Neajta huá'unamuajri'i mej ca'anín jín tí'ixajtaca'a u júte'e, miyen tijín:

Pu'uri xaa te'enteájrupi í tavástara'a,
a'íjna í ti Dios ra'antíhua'u.

Pu'uri nain jín antiújmua'aree ti tíhua'uta'aíjte'en
a'ímej í mej huachéjme a'ánna chaanaca japua.

A'íí pu tíhua'uta'aíjte'esin tíj na'a
ti yú auca'ití a'ame tíj na'a rusén jíme'e.

16 Majta a'íime í vaujsi í mej seité japuan muáacua ará'ase, í mej majta huá'ipuari japua e'eré'etei í Dios jamuan, a'íí mú aicaújtuuxi, majta raateánajcheca'a í Dios.

17 Miyen tijín:
Rí'i tu timuaatá'aca, tavástara'a,
mi pej Dios pú'een,
mi pej pajta nain jín antí'amua'aree,

mi pej pajta seijre'e ijii,
mi pej pajta seijre'eca'a jéjcua imuá.

18 Majta a'íime í mej seij chuéjra'a japua
é'eme'ecan,
matíj pua'amé, jeíhua mú huápi'i
níniu'ucacuca'a.

Pajta mú'ee, pepu'uri huataniú'ucaca'a.

Pu'uri a'ájna teja'uré'ene a'íjna xicáara'a pej jetzen
huá'axijte'en a'ímej í mej meri huácuui.

Patá'aj rí'i tihua'utá'an pe'ímej í mej muavaire'e,
a'íime í mej mú'eetzi jetze me'ecan tí'ixaxa'a,
majta a'íime í mej mú'eetzi jemi rí'i
tí'itesejre'e.

Patá'aj rí'i tihua'utá'an matíj pua'amé
muá'astijre'e.

Capu amín ti pua'a miyen ve'ecán jín titetaté'en
na'ari ciliéene'e jín metítetatéin.

Patá'aj pajta hua'antipuá'ajte'en a'ímej
í mej meri hua'upuá'ajte a'ímej
í mej íiyen chaanaca japua huachéjme.

Ayee mú tiu'utaxájtaca'a a'íime í mej seité japuan
muáacua ará'ase.

19 Aj pu 'i a'íin í teyuu a'u ti Dios é'eseijre'e
u ta japua, a'íí pu antácuunareca'a. Ajta a'uun
teyujta'a seijre'eca'a a'íjna í chi'ij ti cílieen ti ajta
tzajta'an urácatii í niuucari ti jín te'ataújratziiri'i
í Dios. Matíj mi huatémaxcava'axi a'ujna teyujta'a,
majta téniuuca'a. Jéjhua pu ca'anín jín
til'itéca'arajnajme'e. Huateújca'atzijca'a í chuej,
majta cáavatzí í téetej.

12

I'íita'a, ajta í cu'ucu'u

1 Aj pu 'i ti'ití huataseíjre u júte'e í nej jín rí'i te'utaseíj. 'Hita'a pu seijre'eca'a tí ayén éene'en ti'iléchejca'a cíixuri jíme'e tí naa ti'ilítetáatiye'i tíj í xicaj. Ajta máxcíra'i japua újveeca'a a'íjna í 'íita'a. A'íi pu curuun ajta u'uteárujte'ecaa tí jetzen seijre'eca'a ti'ití cumu xu'ura'ave. Ayee nú ará'aseca'a a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua.

2 Pu'uri autájucaca'a, ajta ruyeineca'a a'íjna jíme'e tí rá'acui'iccaa a'iné pu'uri tím tiyaúj a'ame.

3 Ajtahua'a seij huataseíjre. Me'ecui xaa, a'íjna í cu'ucu'u í tí pa'u, í tí vivéj. Arahua'apuáca pu huíjmu'uu, ajta tamuáamuata'a ave'ehuájmee. A'íi pu ajta ru'uteárujte'ecaa í curuun í tí aráhua'apua.

4 Ajta, rucuasi pu jín hua'aré'ana je'icáca a'ímej í xu'ura'ave í mej júte'e é'eseijre'e. Aj pu 'i hua'ajájpuaca'a. Aj pu 'i huaje'icáahua'axi íiyen chaanaca japua. Ajta a'íin í cu'ucu'u, áa pu vejli'i jemin a'utéechaxi a'íjna í 'íita'a tí ari tím tiyaúj a'ame tí'ij raatéci'ime tí'ij huanú'ihua í uneeca'i.

5 Aj pu 'i tiyaúj já'araa, teáatacan. A'íi pu a'íin pú'een tí ca'anéeri jín tíhua'uta'aíjte'esin matíj mena'a pua'amé í mej chaanaca japua é'eme'ecan. Ajta a'íin uneeca'i, Dios pu ya'uví'iti u ta japua a'u tí é'eseijre'e í ipuari tí japuan acájca í Dios.

6 A'íjna í 'íita'a, áa pu huataúruu a'ujna pújme'en a'u tí caí é'e ja'ati, a'u tí ajta Dios rí'i yá'uruurijtze. A'uu pu á'ateeri a'achú cumu seivi'ira'a japuan tamuáamuata'ate japuan huaícate xicaj. Ajta a'íin í Dios, a'íi pu racha'íi a'ame.

7 Matíj mi autéjhuii mej huaténe'use'en í ta japua. A'íjna í Miguel, majta í mej jamuan

tí'ivaire'eca'a, a'íí mú rané'usi'ite'eca'a me'íjna í cu'ucu'u, majta me'íjna í mej ravaire'eca'a í cu'ucu'u.

⁸ Matí'ij mi hua'utéemua'ití me'íjna í cu'ucu'u, majta a'ímej í mej ravaire'eca'a. Capu ché'e hua'utá'a mej me'uun a'uté'uuca'a u ta japua.

⁹ Matí'ij mi ye'icájrie me'íjna í cu'ucu'u tí vivéj, a'íjna í cu'ucu'u tí jéjcua imuá seijre'eca'a, a'íjna í tej tiyen ratamuá'amua tijín tiyaaru'u, teajta í tej tiyen ratamuá'amua tijín Satanás. A'ii pu a'íin pú'een a'íjna í tí huá'acuanamua matíj mena'a pua'amé yen seijre'e íiyen chaanaca japua. Aj mú mi aye'icájrie íiyen chaanaca japua, jamuan í mej ravaire'eca'a.

¹⁰ Netí'ij ni ráamua'areeri'i tí ja'atí a'uun ta japua a'utéveeca'a. Tíliquí ca'anín jín tiu'utaxájtaca'a ayén tijín:

—Pu'uri hui xaa ayén teja'uré'ene tí a'íin í taDioj ari hua'irájtuaa a'ímej í mej rá'astijre'e. Pu'uri nain jín antiújmua'aree tí ij tíhua'uta'aíjte'en naíjmi'ica tíj na'a rusén jíme'e. Pu'uri hui nain jín tira'íjca a'íjna í Ciríistu'u tí ari ra'antíhua'u, a'iné pu'uri ya'ucájrie a'íjna tí tihuá'axajtzi'i í ta'ihuaamua'a. Nain xicaj tzajta'a, ajta nain tíca'ari tzajta'a, a'íí pu hui ayén tihuá'axajtzi'i a'íjna jemi í Dios.

¹¹ 'Majta me'íñ í ta'ihuaamua'a, a'íí mú me'íjna jín ra'antimuá'iti me'íjna jíme'e tí a'íin Cáne'a ra'iráaxire í ruxuure'e tíj muai'ivéjri í Dios jemi, majta mú ra'antimuá'iti me'íjna jíme'e mej miyen tihuá'utá'ixaate'eca'a a'íjna jíme'e í niuucari í tí jíme'en raxa í Ciríistu'u. Camu a'atzu raatéxieehuataca'a mej rá'astijre'e. Capu amín

a'ij tì pua'a ja'ati ayén huá'aneeche tì huá'ucui'ini.
Maúche'e mú rá'aviicua'l'i.

12 'Setá'aj siyen huaújtemua'ave'en mi sej seyun
seijre'e ta japua, seajta mú'een, mi sej seyun
tí'ivaire'e. Seajta mú'een, mi sej seyun huachéjme
se'újna chaanaca japua, seajta mú'een, mi sej
se'uun a'uté'uuca'a í jaj japua, cui'i xaa, a'iné
mú'ejmi jemi ari huataseíjre a'íjna í tiyaaru'u. Ajta
í'niu'ucami'i huápi'i a'iné pu'uri ramua'aree ti
caí ché'e á'ateeri, a'iné Dios pu'uri ra'iteánajsin.
—Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Dios.

13 Ajta a'íin í cu'ucu'u, tí'ij ráamua'areeri'i tì a'uun
é'ejve í chaanaca japua, aj pu 'i raatavén a'íjna í
'íita'a í ti tiyaúj já'araa.

14 Ajta Dios pu ayén tiraatá'a a'íjna í 'íita'a ti
ráavaire'en tí'ij ca'anacan tícheni a'u tì a'ij éene'e
a'íjna jemi í cu'ucu'u. Ajta Dios pu ti'ijmícua a'ame.
Aj pu 'i a'uun a'ará'a a'u tì caí é'e ja'ati, a'u tì ajta
Dios rí'i tiyá'uruurijtze. A'uu pu á'ateeri a'achú
cumu huaíca nine'ira'a japuan já'ita'a.

15 Aj pu 'i a'íin cu'ucu'u jeíhua jaj aijxíre án
ruténe'etze'e tí'ij ya'ujaújte'en, ajta rá'ujamiste'en
a'íjna í 'íita'a.

16 Ajta a'íin í chuej, a'íí pu raatévai a'íjna jíme'e tì
a'utátzi'ite tí'ij ateárute í jaj, í tì ra'ijxíre í cu'ucu'u
án ruténe'etze'e.

17 Aj pu 'i a'íin cu'ucu'u raatájaaxiejvi'iri'i
a'íjna í 'íita'a. Ajta á'uraa. Aj pu 'i a'utéjche
tì hua'uténe'usi'ite'en a'ímej í seica, í mej
yaújmua'ame'en pú'een a'íjna í 'íita'a. A'ii mú a'íin
pú'een í mej miyen rá'astijre'e a'ij tì tihuá'aijte'e í
Dios, í mej majta te'anxájta me'íjna jíme'e í Jesús.

13

*Jíme'en í mej hua'apua í mej majta huápi'i
á'atesi'ire'e seijre'e*

¹ Ajta a'ín í cu'ucu'u, a'íí pu a'uun a'utéechaxí ja'apuaíri japua, a'u ti e'eve'e'ástime í jaj ti ve'ée.

Netf'ij ni ja'atí ti huápi'i á'atesi'ire'e huaseíj. A'íí pu í jaj tzajta'a ti ve'ée a'itamé'eca'a. Tamuáamuata'a pua'améca pu ave'ehuájmee, ajta arahua'apuáca huíjmu'uu. Curuun pu te'uteárújtí'ihuaca'a í ru'e'ehuáj jetze seij ajta seij, ajta ayée pu té'eyu'usi'i a'íjna jetze í mu'úura'an a'ij ti ántehuaa ti a'ij pua'a namuajre'e í Dios jemi.

² Ayee pu seijre'eca'a a'íjna í ti'iti í nej raaseíj. Ayee pu éene'e seijre'eca'a tij jíripu. Ayee pu éene'e ti'ícajme tij juutze'e. Ayee pu ajta 'een anténi tij muajye. Ajta a'ín í cu'ucu'u, a'íí pu nain raatátui a'íjna í ti'iti í rumuári'erí'ire'ara'an, ajta tij na'a ti jín ti'ajta, ajta í ti jín jeíhua antiújmua'aree.

³ Cu xíee ti'ipuaíjti'ihuaca'a seij í mu'úura'an tij huámi'iní. Ajta, ajtahua'a pu huarúj a'íjna í ti ti'ipuaíjti'ihuaca'a. A'íí pu jín naijmí'i matíj mena'a mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua, jé'ecan mú rí'i tira'utaseíj, majta ra'ará'astijre me'íjna í ti'iti.

⁴ Majta me'ín í teteca, a'íí mú raateánajcheca'a me'íjna í cu'ucu'u a'iné pu'uri a'ín í cu'ucu'u raatátui a'íjna í ti'iti ti huápi'i á'atesi'ire'e í ti jín antiújmua'aree. Majta me'ín teite raateánajcheca'a me'íjna í ti'iti. Ayee mú tijín:

—¿A'ataani ayén 'een tij amijna mi ti'iti?
A'iné auj tij'iri'iri ti ja'atí raaténe'usi'ite'en ti ij

raatémua'itín? Capu xaa ne'u ja'ati. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.

5 Ca'aníjra'a pu raatá'a tífij á'ujtzaahuate'e huápi'i í Dios jemi. Ayee pu tiraatá'a tí ayén á'ateevi'in tí a'íjna jín antiújmua'areere tí jeíhua huápi'i a'ij pua'a tí'ixajta. Ayee pu á'ateere a'achú cumu hua'apuate máxcíra'i japuan hua'apua.

6 Aj pu 'i a'utéjche tí a'ij pua'a tí'ixajta í Dios jemi a'íjna jíme'e tí ruseíj ayén huaújruu tífíj í Dios. Jé'ecan pu a'ij pua'a tirá'ixaa a'íjna í Dios, ajta a'ímej í mej a'uun é'esejre'e í Dios jemi u ta japua. A'íí mú tífívaire'e matíj chi'ira'an í tí tzajta'an sei-jre'e í Dios.

7 Ajta a'íin í cu'ucu'u, a'íí pu ca'aníjra'a raatá'a tífij hua'uténe'usi'lite'en a'ímej í mej rí'i tífíteseijre'e í Dios jemi. Ajta ayén tiraatá'a tífij hua'utémua'itín. Ayee pu ajta tiraatá'a tí a'íjna jín antiújmua'areere tífij tihua'uta'aíjte'en matíj mena'a pua'amé yen sei-jre'e íiyen chaanaca japua, a'íime teitejra'a, matíj mena'a mej seíj jetze airaújnejite majta a'íime í mej seíj chuéjra'a japua é'eme'ecan, tífíj na'a í tí sei-jre'e í hua'aniuca.

8 Matíj mena'a pua'amé íiyen huachéjme í chaanaca japua, a'íí mú raná'amiche'e muá'aju'u, matíj mena'a í mej caí é'eyu'usi'ihuaca'a í yu'uxari jetze í tí ra'áa a'íjna í Cáne'a í tí huamé'ere tífij caí xi huataseíjre í chaanaca. A'íjna í yu'uxari, a'íí pu a'íin pú'een tí jetzen té'eyu'usi'i a'ij tí ántehuaa seíj ajta seíj matíj mena'a pua'amé ruuri huateáturaa jemin í Cáne'a tífíj na'a rusén jíme'e.

9 Tí pua'a ja'atí huiteájnamua, ché'e a'íin temua'a naa tiráanamua.

10 Tí pua'a pít'i'ihuáujxi'epi'intare'en, mej seíj huateví'iran mej ra'iteáanan, a'íí mú xaa raatévi'ira. Ti pua'a ja'ati titéecui'ini chun jime'e, ayée pu tiú'ujxe'eve'e tí ayén che'atá a'íjna jín tiú'umi'ini. Ayee pu Dios ayén tihua'utajé a'ímej í mej rí'i tí'itesejre'e í jemin mej mi te'utáviicua'i, mej mi majta rá'atzaahuate'e.

11 Netí'íj ni seíj huaseíj í til'iti tí a'itanej á chuaata'a. Hua'apuaca pu ave'ehuájmee tíj cán'e'a. Ayee pu ajta tí'ixaxa'a tíj í cu'ucu'u.

12 A'íí pu ra'ará'astijre a'íjna jetze me'ecan í til'iti í ta'amuájca tíj na'a í tí jín antiújmua'aree. Ayee pu ca'anéeri jín tihuá'ajte'e matíj mena'a mej íiyen seijre'e chaanaca japua mej mi raateánajche me'íjna í ta'amuájca tí huarúj í tí til'ipuaíjti'ihuaca'a a'íjna jime'e í tí huamí'i.

13 Ayee pu tí'imíjhuaca a'íjna í tí ravaire'e mej mi til'iti jín rí'i tira'utaseíj. Jee xaa, ne'u, ayée pu tiraayí'iti tí taij u e'icájrieni u júte'e, mejseíiraca'a í teite.

14 A'íí pu huá'acuanamua í teíte í mej yen seijre'e íiyen chaanaca japua a'íjna jime'e tí ca'aníral'a ratá'aca tí ayén huárini a'íjna jetze me'ecan í ta'amuájca. Aj pu 'i ayén tihua'u'íjca mej mi ratetáahuan tí'iti tévira'a tí ayén seijre'e tíj a'íjna í til'iti ta'amuájca, a'íjna í tí tiu'upuáijti'ihuaca'a a'íjna jime'e í chun, ajta a'íjna í til'iti tí huarúj.

15 Ajta a'íin í ta'amuájca, ayée pu ajta tiraatá'a a'íjna í tí ravaire'e tí'íj xiéjnu'ucari raatátisten a'íjna í til'iti tévira'a tí'íj tiu'utaxáj. Ayee pu ajta tiraatá'a tí a'íjna jín antiújmua'areere tí ayén tihua'uta'ajte'en mej raajé'ica ja'ati tí na'a í tí caí a'ujca'ane tí raateánajche a'íjna í til'iti tévira'a.

16 A'íí pu ajta tihuá'ajite'e mej mi anaújyu'uxaxi'in í rumuájca'a jetze na'ari mej araujyú'uxaxi'in í rucuaatzi jetze naíjmi'í í teite. Capu tihua'utá'uuni'ira ti pua'a ja'ati ayén cílieen jín ti'itéjee nusu ve'ecán jín ti'itéjee, ti pua'a chíjteaani pú'een nusu caí a'ij tí'ijviicua'i. Capu ajta ti pua'a miyen ruxiéehua á'ujuhua'ane'en na'ari mej ca'anéeri jín tí'imuarí'e.

17 Ti pua'a caí ja'ati é'eyu'usi'ihua a'ij tí ántehuua a'íjna í ti'iti na'ari í ti jín tí'iti ej, capu ri'iríista a'ame ti a'íjna í ja'ati ti'iti huánanan. Capu ajta ri'iríista a'ame ti ti'iti huátuaani.

18 A'íj pu jín, ayén tiú'ujxe'eve'e tí ja'ati rf'i mé teuúmua'aree. Ché'e a'íñ yaú'itiée á'ara'ani a'ij tí huataújmua'a a'íjna í ti jín tí'iti ej a'ij tí ántehuua a'íjna í ti'iti. A'íjna í ti jín tí'iti ej, a'úu pu a'uvé'emej a'imej tzajta'a í teteca. Ayee pu tí'iti ej a'achú arájsevi sieentu japuan huaícate japuan arájsevi.

14

Jíme'en í mej mu'íí mej jéjcuacan jín ti'ichuúica

1 Netí'ij ni atáneereca'a. ¡Me'ecui xaa! An pu huatéveeca'a a'íjna í Cáne'a jíri japua í ti ayén téja'arájtehuua tijín Sión. A'íí mú majta jaman me'áんな huaté'uuca í mej anxíte japuan hua'apuate japuan muáacua vi'ira'a ará'ase. Ayee pu té'eyu'usi'ihuaca'a aj huá'acuaatze'e a'ij tí ántehuua a'íjna í Cáne'a, ajta a'ij tí ántehuua a'íjna í tí rájya'upua.

2 Netí'ij ni ráanamuajri'i tí ja'ati u ta japua teja'utaxájtaca'a. Ayee pu namuajre'eca'a tíj jaj tí sihuájna ca'anín. Ayee pu ajta namuajre'eca'a

matíj mej téniuuca'an huápi'i. Ajta í niuucari í ti jín tiu'utaxájtaca'a, ayée pu namuajre'eca'a matíj a'líme í mej tí'icuiina a'líjna jetze í aarpa.

3 Majta miyen tí'ichuiicaca'a seíj jíme'e í chuiicari í ti jéjcua a'líjna jemi í Dios, majta a'límej jemi í mej muáacua í mej ruuri, majta a'límej jemi í vaujsi í mej seité japuan muáacua ará'ase. Capu ja'ati raayí'itihua'a ti tiu'utáchuiica a'líjna jíme'e í chuiicari sino a'lí mu'u í mej anxíte japuan hua'apuate japuan muáacua vi'ira'a ará'ase, í ti a'líin Cáne'a tiu'unájchitaca'a í mej jíme'en té'echa'híca'a í Dios jemi. Matíj mi mauj iyá'ujuhua'ane'en íiyen chaanaca japua.

4 A'ii mú a'líin pú'een í mej caí ti'ihuaújxana'acire 'úucate jemi a'iné a'lí muú urarf'eneme'eca jín á'ujuhua'ane'e. A'ii mú a'líin pú'een í mej miyen á'ujuhua'ane'e a'líjna jamuan í Cáne'a a'u ti na'a ti á'ume. A'lí pu hua'irajtuaa huá'a tzajta'a a'límej í mej yen seijre'e íiyen chaanaca japua. Ajta a'líin í Cáne'a, a'lí pu ayén che'atá na'a huávi'itiste'esin í Dios jemi tíj ja'ati tiu'utátuiire'esin í Dios jemi a'líjna í'iciiri ti amuacaí ajtanéj. Jamuan í Dios, a'lí pu ajta hua'ancuré'evi'ítí.

5 Ajta a'líme, camu a'atzu tí'ihua'itaca, sino temua'a mú urarf'ene'en seijre'e í Dios jemi.

A'ij mej tiu'utaxájtaca'a í mej huaíca í mej tí'ivaire'e u ta japua

6 Netíj ni seíj huaseíj ti ta japua tí'ivaire'e. Júte'e pu rá'ara'aca'a tíj tihua'utá'ixaate'en í niuucari í mej jín huataújtemua'ave'en matíj mej na'a russén jíme'e. A'lí pu rá'ara'aca'a tíj tihua'utá'ixaate'en matíj mena'a pua'amé yen huachéjme i chaanaca

japua, matíj mena'a pua'amé í mej seij chuéjra'a
japua é'eme'ecan, matíj mena'a pua'amé me'ín
pú'een í teíte, matíj mena'a pua'amé í me'ín pú'een
í teítestemua'ame'en, majta naijmí'i al'ímej í mej
seicié tí'ixaxa'a.

⁷ Aj pu 'i ca'anín jín ayén tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Setá'aj rá'atese'e í Dios, setá'aj seajta rí'i
tiraateájtuaani a'iné pu'uri ayén teja'uré'ene a'ájna
tí jetzen Dios huá'axjite'en naíjmi'lca í teite. Setá'aj
raná'amiche'en a'íjna tí raatétaahuaca'a í ta japua,
ajta í chaanaca, ajta í jaj tí ve'ée, ajta a'u tí na'a tí
huajaíxavi'ijmee.

⁸ Aj pu 'i seij ti tí'ivaire'e u ta japua í ti hua'apua, a'íí pu cujta'an tiu'uxájtajme'e. Ayen tijín:

Single Line Comp —Pu'uri á'ave. Nain
pu jín á'ave a'íjna í Babilonia a'íjna í ti
hua'utétimua'iraste a'íjna jíme'e ti huá'a jamuan
huateúxana'acire matíj mena'a pua'amé seij
chuéjra'a japua é'eme'ecantaca'a. Dios pu ajta
raatétimua'iraste'esin a'íjna jíme'e ti huápi'i
niu'ucamí'i.

9-10 Aj pu 'i seij ti ta japua tí'ivaire'e, a'íjna í ti huaíca, a'íí pu ajta cujta'an tiu'uxájtajme'e ca'anín jíme'e tijín:

—Tí pua'a hui ja'ati raná'amiche'en a'íjna í tevi
tí huápi'i á'atesi'ire'e, ajta a'íjna í tevi, ajta ayén
tira'utéca'anen mej rá'usiiimua'an í cuaatzeájra'an
jetze nusu muájca'are'ara'an jetze a'ij tí ántehuaa
a'íjna í ti'iti í ti huápi'i á'atesi'ire'e, Dios pu
ajta raatétimua'iraste'esin a'íjna jime'e tí huápi'i
niu'ucamí'i. Ajta a'íjin í ja'ati, ti'iti pu hui antí'isín
tí ayén ráaruuren tíj a'íjna í huá'ave'eri tí cai tí'iti

ranaxca, í mej jín huá'acui'ica. A'íí pu ajta rajpuaítzi a'ame í taij jíme'e, ajta a'íjna jíme'e tí ayén té'eeeca tíj tepúusti'i. Ayee pu hui tirajpuaiitzi a'ame huá'a jemi í mej ta japua tí'ivaire'e, ajta a'íjna jemi í Cáne'a.

11 'Ajta a'íin í citzij tí ájcitziu a'íjna jíme'e í mej jín rajpuaítzi, ayée pu hui á'ateeri tíj na'a rusén jíme'e tí ajcitziuuta a'ame. Capu ajta hua'atá'aca mej huaújse'upe'en tújca'ari tzajta'a nusu tíca'ari tzajta'a. Ayee mú hui tirajpuaiitzi muá'aju'u a'íime í mej rana'amiche me'íjna í ti'itij, ajta í tevi, matíj mena'a mej miyen ra'ancuré'a í mej jín huá'a jetze ra'uyú'uxa a'ij tí ántehuaa a'íjna í ti'ití.

12 'A'íj pu jín, Dios ayén tihuá'ajee a'ímej í mej rí'i tí'itesejre'e í jemin mej mi te'utáviicua'i, a'ímej í mej rá'astijre'e a'ij tí tiu'uta'aíjtaca'a í Dios, a'ímej í mej majta rá'atzaahuate'e me'íjna í Jesús.

13 Netí'ij ni ráanamuajri'i tí ja'ati júte'e teje'icáxajtaca'a. Ayee pu tinaatá'ixaa tijín:

—Patá'aj piyen tira'utéeyu'uxa yee: “Tíj na'a tí yú auca'ití a'ame, miché'e rí'i titeújmuajte'e a'íime í mej rá'atzaahuate'e í tavástara'a.” Ajta a'íin í xiéjnu'ucare'ara'an í Dios, ayén tijín: “Jee xaa ne'u, rí'i pu Dios tihua'utá'a a'iné pu'uri ri'irí mej huaújse'upe'en, mej mi caí ché'e til'iti jín á'aviicua'ire'e, a'iné pu'uri tihua'uci'i í mej raa-muá'ití me'íjna jíme'e mej tiu'umuáriej.”

I tí chuej japua tiú'ucíre

14 Netí'ij ni neajtahua'a atáneereca'a. ¡Me'ecui xaa! A'íj nu huaseíj í jaitiri tí cuaiina. Seij pu ajta a'íin japuan újcatii tí ayén seijre'eca'a tíj teáata'a. A'íí pu curuun uteárujte'ecaa tí oro

jín taavíjhaca'a, ajta ru'itáchueeca'a ruri'iríinta'a pújme'en í chun tì aicaújtuta tì ajta temua'a naa te'entámiimi.

¹⁵ Aj pu 'i seij tì ta japua tí'ivaire'e a'uun a'irájraa u teyujta'a. A'íí pu ca'anín jín ayén tiraatajé a'íjna tì jaitiri japua án á'ujcatii tijín:

—Patá'aj hui mi chun jín raaré'eveijche í tì ari tí'iciire, patá'aj tiu'uré'atzaana, a'iné pu'uri a'ájna teja'uré'ene í pej jetzen tiu'uré'atzaana. Pu'uri hui jeíhua tí'iciire, ajta ari huaré'eca'anaca'a í chaanaca japua.

¹⁶ Ajta a'íin í tì jaitiri japua án á'ujcatii, a'íí pu ca'anín jín tiu'uré'eveijcheca'a í chaanaca japua, ajta tiu'uré'etzaj tij na'a tì tiú'uciireca'a.

¹⁷ Aj pu 'i seij tì ta japua tí'ivaire'e ajta a'uun e'irájraa u teyujta'a. A'íí pu ajta ru'itáchueeca'a seij í chun tì aicaújtuta, tì ajta temua'a naa te'entámiimi.

¹⁸ Aj pu 'i seij tì ta japua tí'ivaire'e, a'uun e'irájraa a'u tì a'utéjvee a'íjna í mej japuan tí'imuai'ivajtaca. A'íí pu a'íin pú'een í tì a'íjna jín antiújmua'aree í taij jíme'e. Aj pu 'i ayén tiraatajé a'íjna í tì ru'itáchueeca'a í chun tì aicaújtuta, tì ajta antámiimi. Ayen tijín:

—Patá'aj hui raaré'eveijche, pajta rájseire'en í táca'ira'an í pi'ista tì a'uun a'uvéjme í chaanaca japua a'iné pu'uri cuasi a'íjna í uuva.

¹⁹ Jíme'en pu'u ayén tiraata'ixaa, aj pu 'i a'íin ayén raaré'eveijcheca'a í chaanaca japua, ajta rájseij a'íjna í tì tiú'uciireca'a í chaanaca japua. Aj pu 'i a'uun ya'ucáahua'axi a'íjna tzajta'a í mej jín rajaachi í uuva a'u tì Dios ya'ujáche a'íjna jíme'e tì huápi'i niu'ucami'i.

20 Aa mú ya'ujáche á pua'acié á chajta'a. Xúure'e pu airámi'iye ca'a a'íjna í mej rá'ajache. Temua'a pu te'utí'i já'araa. Ayee pu te'utí'i a'utí imuá a'atá'ase í xáachime'ara'an jetze í cahuaayu'u. Ajta, ayée pu a'uyaúucan japua huami'iye jraa a'achú cumu huaíca ciento kilómetros.

15

A'íme í mej ta japua tí'ivaire'e, ajta í puaítzi ti aráhua'apua

1 Netí'i jni neajtahua'a seíj huaseíj í ti ta japua jeíhua ruxe'eve'e. Jé'ecan nu rí'i tira'utaseíj. A'ii mú a'íin pú'een í mej tí'ivaire'e u ta japua, í mej aráhua'apua ará'ase. A'íj mú jín antiújmua'aree me'íjna jíme'e í puaítzi í ti ayén ará'ase a'achú cumu aráhua'apua. A'ii pu a'íin pú'een í ti nain jín te'entipuá'ajte í ti jíme'en Dios ayén puaítzi hua'utá'asin a'íjna jíme'e ti huápi'i niu'ucami'i.

2 Netí'i jni ti'iti huaseíj. Naa pu tí'imesti. Aa pu a'umuáanijme'ecaa, cu xíee viidrio na'a, taij ti tzajta'an seijre'e. Majta a'íme í mej raatéemua'ití me'íjna í tevi ti huápi'i tesí're'e, majta í tevi ti ravaire'e, majta í ti jín ti'itiée á'aye'i í ti jín ayén ántehuaa, a'úu mú huaté'uuca'a a'utí e'eve'e'ástime a'íjna í viidrio ti amuáanijmee. A'íi mú te'ité'i'ica'a rumuájca'a jetze me'íjna í aarpa ti Dios hua'utapuaíve mej mi me'íjna jín tiu'utácuina í amín.

3 Majta miyen me'íjna jín tí'ichuiicaca'a me'íjna jíme'e a'ij ti huaríj a'íjna í Moisés ti tí'ivaire'eca'a í Dios jemi, majta me'íjna jíme'e a'ij ti huaríj í Cáne'a. Miyen tijín:

Jé'ecan pej huápi'i rí'i naa huaríj

patf'ij tu'irájtuaa mÚ'ee, tavástara'a,
 mi pej Dios pú'een, pej pajta nain jín
 anti'amua'aree.
 A'ij tu jín rf'i te'utaseíj.

Tíj na'a a'ij pej ríci, xf'epi'in pej ríci,
 pajta tzáahuati'ira'a jín raaxf'epi'intare'e,
 mi pej piyen tí'ajta
 tíj na'a tí yú auca'ití a'ame tíj na'a rusén jíme'e.

⁴ Naími'i mÚ miyen rf'i timuaateájtuaani,
 majta rf'i timuaatá'asin, mÚ'eetzi,
 mi pej tavástara'a pú'een,
 a'iné mÚ'ee pej aseíj rf'éne'ecán jín seijre'e í Dios
 jemi.

Naíjmi'i í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan,
 a'íí mÚ a'uvé'eju'u muá'aju'u mej mi
 muaateánajche,
 a'iné pepu'uri tihua'utaseíjrate pej piyen xf'epi'in
 huaríj a'ij tí tiraavíjte'e.

⁵ Netí'ij ni atáneereca'a tí pua'a ari te'entácuuni'i
 u teyujta'a a'u tí e'irácatii a'íjna í tí te'anxája a'íjna
 jíme'e í Dios.

⁶ Matí'ij mi me'uun a'iráaci u teyujta'a a'ííme
 í mej ta japua tí'ivaire'e í mej aráhua'apua
 ará'ase. Mu'uri ráatisime'e í puaítzi í tí ajta
 aráhua'apua ará'ase. Cíixuri mÚ majta tí'itechée
 tí mé'e tí'itetáatiye'i temua'a naa. Majta mÚ
 avé'ejí'ici'ihuajme'ecaa án rútaviitze'e puaasi
 jíme'e tí oro jín taavíjhua.

⁷ Ajta seij í mej muáacua í mej ruuri, a'íí pu
 hua'uré'e'í'ípi'ite a'ímej í mej aráhua'apua ará'ase
 a'íjna í tuxa'a í tí avé'ejistijmee í tí jín huápi'i
 niu'ucamí'í í Dios í tí i'irúuri rusén jíme'e. Seij ajta
 seij pu hua'uré'e'í'ípi'ite a'íjna í tuxa'a.

8 Aj pu 'i temua'a téjcitziujtareca'a u teyujta'a a'íjna jíme'e í muári'erí'ire'ara'an í Dios. Ajta, jeíhua pu huápi'i huatátzareajraa. Aj pu 'i temua'a te'uhuájisteca'a u teyujta'a a'íjna í citzij. Capu ché'e huatári'iristareca'a tí seij a'uun a'uteárute u teyujta'a ajta mena'a caí ra'antipuá'ajte'en í mej aráhua'apua ará'ase mej puaíjtzi hua'utá'an í tí ajta aráhua'apua ará'ase.

16

*I cutzape'e tí a'íjna jín avé'ejiste a'íjna jíme'e tí
Dios huápi'i niu'ucami'i*

1 Net'íj ni seíj huaseíj í ja'ati tí a'uun a'utéveeca'a u teyujta'a. Tí'íquí ca'anín jín tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Sericu, setá'aj hui á ya'ucáxíre'en í chaanaca japua tíj na'a í tí avé'ejisti í cutzape'e jetze í tí aráhua'apua ará'ase mej mi ráamua'aree tí huápi'i niu'ucami'i í Dios.

2 Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna, aj pu 'i seij u a'uvé'emej. Tí'íquí á ya'ucájrie í chaanaca japua í cutzape'e jetze tí aramuáacua. Aj pu 'i huá'a japua rájve a'íjna í tí jín i'icá'atzata í tí a'ij pua'a té'eeeca, ajta í tí a'ij pua'a seijre'eca'a. Ayee pu tihuá'uruu a'ímej tí huá'a jetze té'eyu'usí'ihuaca'a a'ij tí ántehuaa a'íjna í tí'iti, majta a'ímej í mej raateánajcheca'a.

3 Ajta, í tí hua'apua, a'íí pu ajta á ya'ucájrie í cutzape'e í tí aramuáacua japuan í jaj tí ve'ée. Jíme'en pu'u ayén huaríj, aj pu 'i seicié huaúrnuu í jaj tíj xúure'e tí airámi'iyeca'a tevi jetze tí huamí'i. Ajta, naíjmi'i í mej jaj tzajta'a chejca'a, a'íí mú huácuii.

4 Ajta í ti huaíca, a'íí pu á ya'ucájrie a'íjna í seij í ti cutzape'e jetzen aramuáacua í játe'ana tzajta'a, ajta japuan a'u ti e'ejaíxajme. Jíme'en pu'u ayén huaríj, tij na'a ti tí'iseijre'e seicié pu huaújruu tij xúure'e.

5 Netíj ni ráanamuajri'i í ti a'íjna jín antiújmua'aree í jaj, a'íí pu ayén tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Xí'epi'in pej hui huaríj pe'íjna jíme'e pej hua'uxíje, mú'ee, mi pej jéjcua imuá seijre'eca'a, pajta íjii pej pauj seijre'e.

6 'Naa pu hui xí'epi'in a'iné a'íime í teteca mu'uri huá'ucuui a'ímej í mej mú'eetzi jemi rí'i tí'itesejre'e, majta a'ímej í mej mú'eetzi jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. Alíj pej jín peri hua'utá'a mej majta xúure'e huayé'en. Ayee mú hui éeni'ici'e ra'antimuá'iti.

7 Netíj ni ráanamuajri'i ti ja'ati ti a'uun a'utéveeca'a jetzen a'u mej tejé'emuai'ivajtaca. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Jee xaa ne'u, tavástara'a, mi pej Dios pú'een, mi pej hui pajta nain jín anti'amua'aree. Tzáahuati'ira'a pej jín huá'axijte'e. Naa pu tiraavíjte'e a'ij pej tihua'utá'a.

8 Ajta í ti muáacua, a'íí pu á ya'ucájrie í cutzape'e a'íjna japua í xicaj. Ajta ayén tiraatá'a a'íjna í xicaj ti huá'uta'ixí'iri.

9 Majta a'íime í teteca, huá'ataixi'i a'íjna jíme'e ti huápi'i téjxicaca'a. Majta a'ij pua'a tiraatajé í Dios í ti a'íjna jín antiújmua'aree ti puaíjtzi hua'atá'aca. Camu raatéxiéehuataca'a a'íjna ti a'ij pua'a een a'ij mej ríci, camu majta rí'i tiraatá'a í Dios.

10 Ajta í te'anxívi, a'íí pu ajta á ya'ucájrie a'íjna í cutzape'e a'íjna japua a'u ti e'ecájca a'íjna í ti'iti ti a'ij pua'a een. Jíme'en pu'u ayén huaríj, huápi'i pu huateática'areca'a a'u ti tejé'ajta. Majta a'íime í teteca, a'íí mú avá'ujche'eve'e í runeanu jetze me!íjna jíme'e mej jeíhua huápi'i rajpuaítzica'a.

11 Majta jeíhua mú a'ij pua'a tiraatajé me!íjna í Dios í ti ta japua é'esejre'e me'íjna jíme'e mej jeíhua huápi'i rajpuaítzica'a. Camu majta a'atzu raatéxieehuataca'a a'ij mej rijcaa ti a'ij pua'a een.

12 Ajta í ti arájsevi, a'íí pu ajta á ya'ucájrie í cutzape'e a'íjna japua í játe'ana í ti ve'ée ti ayén téja'arajtehuaa tijín Eufrates. Jíme'en pu'u ayén huaríj, aj pu 'i nainjapua ateáxi'i í játe'ana. Ayee pu 'een jín ateáxi'i mej mi antáciine a'íime í mej tí'ajta a'u ti 'eíjnini í xiçaj.

13 Net'íj ni hua'useíj í mej huaíca í mej aijneájxi huá'ateni'itze'e a'íjna í cu'ucu'u, ajta a'íjna í ti'iti ti a'ij pua'a een, ajta a'íjna ti huá'a jetze me'ecan tí'ixaxa'a hua'itzi jíme'e. Ayee mú seijre'eca'a matíj teecujse. A'ii mú a'íin pú'een í xiéjnu'ucari í mej a'ij pua'a 'een.

14 A'ii mú majta a'íin pú'een í xiéjnu'ucari í mej tiyaaru'u jetze ajtéme'ecan. A'íí mú á'ujuhua'an nainjapua í chaanaca mej mi huá'ajseire'en a'ímej í mej tí'ajta íiyen chaanaca japua mej mi huaténe'use'en a'íjna xiçáara'an ti huápi'i ruxe'eve'e tí'íj a'íin huataseíre'en í Dios ti nain jín antiújmua'aree.

15 Ayee pu tijín: "Me'ecui xaa, yee nu hui uvé'enejsin tíj nahua'ari ti avíitzi jín a'uteáru'ipi í huá'a chi'ita. Rí'i pu tiraatá'a a'íjna ti a'atánee, ajta

jín ti'itéechen tí'ij caí mua'aví'i á'uche'ecane'en, mejseiíra í teite í ti jín tí'itevi'ira'a." Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

16 Majta a'íime í mej huaíca, a'úu mú huá'ajseij a'ujna já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuaa hua'aniuuca jíme'e í hebreos tijín Armagedón.

17 Ajta í ti aráhúa'apua, a'íí pu á ya'ucájrie í cutzape'e. Jíme'en pu'u ayén huaríj, aj pu 'i seij ca'anín jín tiu'utaxájtaca'a ti a'uun a'utéveeca'a teyujta'a. A'ujna, a'u ti a'utéjvee í mej japuan tí'imuai'ivajtaca, ayée pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna tijín:

—Pu'uri icu, antipuá'areca'a.

18 Matí'ij mi huatémaxcava'axi, majta téniuuca'a. Jéihua pu ajta tí'ica'arajnaca'a. Ajta jé'ecan huápi'i huateújca'atzijxi í chaanaca. Tíj na'a ti yú e'iré'ene mej yen huataseíre í teteca íiyen chaanaca japua, capu ja'anáj ayén huateújca'atzijxi. Jé'ecan pu huápi'i xaa huateújca'atzijxi.

19 Ajta a'íjna í chajta'a í ti ve'ée, huaíca pu autátzi'iteca'a. Ajta é'evatzijxi í huá'achajta'a í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. A'íí pu Dios, ajta ra'utámua'reeri'i a'ujna u Babilonia tí'ij puaíjodzi raatá'an tí'ij tí'iraci'iti í ti jín huápi'i niu'ucami'i í Dios.

20 Ajta tíj na'a a'u ti e'eráahuachi í jaj tzajta'a, a'íí pu e'ehuaújpua'arixi. Capu ajta ché'e seijre'eca'a a'u ti á'ujírime.

21 Majta mú téetej cáavatzi, temua'a mevive-jmé'e. Temua'a pu tijetéjme'ecaa a'achú cumu huaícate kiilu. A'ímej pu japua rájve í teteca. Majta a'íime í teteca, a'íj mú pua'a tiraatajé me'íjna í Dios

me'íjna jime'e í téetej a'iné jeíhua mú rajpuaijtza'a
mej miyen cáavatzí í téetej.

17

Dios pu ra'uxíjte a'íjna í 'íita'a tí rutuaaca'a

¹ Aj pu 'i seij tí ta japua tí'ivaire'e, tí ajta seij huiteátiica'a í cutzape'e tí aráhua'apua ará'ase, a'íí pu mú a'uvé'emej, ajta ayén tinaatá'ixaa tijín:

—Iiya'a jíi, nee nu muaataseíjrate'esin a'íjna tí jín Dios ra'uxíjte'en a'íjna í 'íita'a tí ve'ecán jín tí'ítéveeca'a, tí ajta ramuá'ítica'a í tumin í ruhuá'ira'a jime'e. A'íí pu a'íin pú'een í tí a'uun á'ujca í jaj japua tí ve'ée.

² 'Majta a'ííme í mej tí'ajita íiyen chaanaca japua, a'íí mú huateújxana'acire me'íjna jamuan í 'íita'a. Majta a'ííme í mej íiyen huachéjme chaanaca japua, a'íí mú majta huateájta'arua me'íjna jime'e tí a'íin 'íita'a ayén hua'utá'a mej majta jamuan til'ihuaújxana'acíra'aten.

³ Aj pu 'i a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íí pu neja'uví'iti a'íjna a'u tí caí é'e ti'iti. A'uu nu 'íita'a huaseij tí a'íjna japua á'ujcatii í ti'iti tí pa'u. Ajta a'íin í ti'iti, jeíhua pu jetzen é'eyu'usi'ihuaca'a í tí jín ayén ántehuaaca'a, tí ajta jín a'ij pua'a tí'ijxa í Dios. Arahua'apuáca pu huíjmu'uu a'íjna í ti'iti, ajta tamuáamuata'a pua'améca ave'ehuájmee.

⁴ Tí'inacamua í tí ti'ítéechen, ajta cíj caj tí'ipa'u. Jéíhua pu huápi'i ucárutti'ihuaca'a a'íjna í tí oro jín taavíjhua, ajta tetej tí huápi'i tí'ijnajche, ajta perla tí'iti. A'íí pu ajta ru'iteátiica'a í cutzape'e í tí oro jín taavíjhua. Ajta a'íjna jetze í cutzape'e,

ti'ití pu avé'ejisti í ti tiú'uxana'avi'iste'e, ajta í ti jín huateúxana'acire a'íjna í i'ita'a.

⁵ Ajta ayén té'eyu'usi'ihuaca'a í cuaatzeájra'an jetze a'ij ti ántehuaa.

Neajta inee, canu yaú'itiée na'araa ne'íjna í ni-uucari ti jetzen té'eyu'usi'ihuaca'a ti jíme'en yee: "Babilonia, í ti ve'ecán jín ti'ítéjvee. Hua'ana'ana a'ímej í uuca í mej ramuá'ítici í tumin í ruhuá'ira'a jíme'e. A'ii pu a'íin pú'een ti jetzen a'uun a'uvé'emej í ti tiú'uxana'avi'iste'e íiyen chaanaca japua."

⁶ Netí'ij ni raaseíj ti a'íin i'ita'a tahuáaca'a a'íjna jíme'e í hua'axuure'e a'íime í mej rí'i tí'itesejre'e í Dios jemi, majta a'íme í mej huacuihuaca'a me'íjna jíme'e mej rá'astijre'e me'íjna í Jesús. Jé'ecan nu a'ij te'utaseíj netí'ij raaseíj.

⁷ Ajta a'íin í ti ta japua tí'ivaire'e, ayée pu tinaatá'ixaa tijín:

—¿A'iné 'een jín piyen te'utaseíj? Nee nu muaatá'ixaate'esin a'ij ti huataújmua'a a'íjna ti caí ámitieere'e a'íjna jíme'e í i'ita'a, ajta a'íjna í ti'ití ti japuan avé'eca, í ti ajta arahua'apuáca huíjmu'uu, ajta ti tamuáamuata'a ave'ehuáj mee.

⁸ 'A'íjna í ti'ití pej hui raaseíj, a'íi pu ajmí'i hutaseíjre, ajta íjii, capu ché'e ye'e já'ahua'a. Ajta, aúche'e pu a'ítaméj a'ujna a'utí e'etécun ti caí a'ij ámitieere'e a'achú ti ucátee. Méjcal'i huáyee pu ajta á'apua'aren a'íjna í ti'ití. Majta a'íime í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua, í mej caí é'eyu'usi'ihuaca'a a'íjna jetze í yu'uxari a'ij mej ántea'arua, a'íjna í yu'uxari ti jéjcua ímuá jetzen té'eyu'usi'ihuaca'a matíj mena'a pua'amé ruuri

huateáturnaa í Dios jemi, ayée mú rí'i tiya'useíira muá'aju'u matí'ij raaseíj me'íjna í ti'iti a'iné a'íí pu ajmí'i huataseíjre, ajta a'ájná'imua íruurica'a, ajta caí ché'e mé iye'ahua'a. Ajta, aúche'e pu huataseíjre'esin.

9 'A'ijna í niuucari, tì hui ja'ati yaú'itiée á'ara'ani, ruxe'eve'e tì a'íjna jetze tiú'umua'ati temua'a naa. A'ijna í ti arahua'apuáca huíjmu'uu, ayée pu hui huataújmua'a tijín: A'ijna í jirí tì aráhua'apua ará'ase tì japuan á'ujca a'íjna í 'ítita'a.

10 'A'íí mú majta a'íin pú'een í mej tí'ajta, í mej majta aráhua'apua ará'ase. Mua'anxívi í mej meri á'upua'areca'a. Seij pu'u auj tì'iti jín tì'itéjee. Ajta í seij, capu xi seijre'e. I tì ayén huataseíjre'esin, ayée pu hui tiú'ujxe'eve'e tì cíj na'a caj té'eteevi'in.

11 'Ajta, a'íin í tì'iti tì ajmí'i huataseíjre, ajta íjii capu ché'e ye'e já'ahua'a, a'íí pu a'íin pú'een í ta'aráhuaiica. A'íí pu ajta huá'a jetze ajtéme'ecan a'ímej í mej aráhua'apua ará'ase. A'íí pu hui ajta á'apua'aren.

12 'Ajta a'íjna í tì tamuáamuata'a ave'ehuájmee, ayée pu hui huataújmua'a tijín tamuáamuata'a mú ará'ase í mej tí'ajta. Majta a'íime, camíúu xi me'íjna jín tite'enteájrupi mej mi tiu'uta'aíja. Maúche'e mú ra'ancuré'asin mej mi cíj mena'a caj tité'eteevi'in a'achú cumu seij hora mej tiu'uta'aíja jamuan í tì'iti.

13 'Naíjmi'i mú miyen ruxí'ej tì'ímu'a'atze. Majta mej raatátuiire'en me'íjna í tì'iti matíj mena'a í mej jín antiújmua'aree, ajta í huá'amuarí'erí'ira'a.

14 A'íí mú hui raaténe'usi'ite'esin me'íjna í Cáne'a.

'Ajta a'íin í Cáne'a, a'íí pu hua'utémua'iti a'iné a'ii pu a'íin pú'een í tavástara'a í ti ajta tihuá'ajte'e a'ímej í ti hua'avásta'a pú'een í teite. A'ii pu hui ajta a'íin pú'een í tajtuhuan ti naíjmi'ica tí'ajte'e í seica í tajtúhuaani. Majta a'íime í mej jemin seijre'e í Cáne'a, a'ii mú a'íin pú'een í ti hua'utajé, ti ajta hua'antíhuau. A'ii mú majta a'íin pú'een í mej caí até'ítzea'ara í jemin.

15 Aj pu 'i ayén tinaatá'ixaa tijín:

—A'íjna í jaj ti ve'ée í pej hui raaseíj, í ti ajta japuan á'ujca a'íjna í 'íita'a ti ramuá'itici í tumin í ruhuá'ira'a jíme'e, a'ii mú a'íin pú'een í teitestemua'ame'en a'íjna í 'íita'a, majta í teitejra'an, majta í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, í mej majta seíj jín tí'ixaxa'a í niuucari.

16 'Ajta a'íjna ti tamuáamuata'a ave'ehuájmee, í mej tí'ajta a'íjna jamuan í ti'iti, a'íí mú rájcha'íre'e muá'aju'u me'íjna í 'íita'a ti ramuá'itici í tumin í ruhuá'ira'a jíme'e. Majta hua'aré'e'itixi'isin í teite í mej rá'ajaahuate'eca'a. Majta ca'anéeri jín tiracá'ari'ira tíj na'a í ti ti'ítéechen. Majta raatéci'ime í huá'ire'ara'an. Majta ra'ateátaira.

17 'Ayee pu té'eme, a'iné Dios pu ayén ca'aníjra'a hua'utá'asin mej mi miyen tira'ará'asten a'ij ti a'íin tí'ijxe'eve'e me'íjna jíme'e mej ruxí'ej mena'a tiú'umua'ati. Majta raatátuiire'en í ti'iti jemi matíj mena'a ti'iti í mej jín antiújmua'aree. Ayee mú raruuren ajta na'a caí ayén te'araúrasten a'ij ti Dios ari tiraataxájtaca'a.

18 'Ajta, a'íjna í 'íita'a í pej raaseíj, a'ii pu a'íin pú'een í chajta'a ti ve'ée í ti tihuá'ajte'e a'ímej í tajtúhuaani í mej ti'iti jín titetateí a'u ti na'a íiyen

chaanaca japua. —Ayee pu tinaatá'ixaa a'íjna í ti ta japua tí'ivaire'e.

18

A'uu pu é'evatzijxi a'ujna u Babilonia

¹ Neajta seíj huaseíj í tí ta japua tí'ivaire'e. Aa pu ta japua ve'ecáme'ecaa a'íjna. Jéihua pu huápi'i til'itij jín antiújmua'aree. Nain japua pu ajta huatátzareajraa íiyen chaanaca japua a'íjna jíme'e tí tétaave'e á ru jetze.

² Aj pu 'i ca'anín jín huajíhuaca'a ayén tijín:

—Pu'uri hui é'evatzijxi, pu'uri xaa hui é'evatzijxi a'ujna u Babilonia, í chajta'a tí vivéjme. Mu'uri hui me'uun a'uchéjme a'íime í tiyaaru'u. Pu'uri ajta huá'achi'i pú'een í xiéjniu'ucari í mej xána'avisi'i seijre'e. A'uu mú 'é'e á'aseca, matíj mena'a pua'amé í pina'ase í mej xána'avisi'i seijre'e, í tej caí a'atzu huá'axe'eve'e.

³ 'Ayee pu hui tiráaruu, a'iné a'íí pu ca'aníjra'a hua'utá'a matíj mena'a pua'amé í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan mej mi miyen che'atá mena'a a'líj pua'a huárini tij ajta huaríj a'íjna í Babilonia. A'íj pu hui jín Dios ayén che'atá na'a puaítzi tihua'utá'asin a'iné jé'ecan pu huápi'i niu'ucami'i a'íjna í Dios. A'íime í mej íiyen tí'ajita í chaanaca japua, matíj mena'a pua'amé jamuan huateújxana'acire. Majta a'íime í mej tí'itua'araca íiyen chaanaca japua, a'íí mú hui meri huateújchijteaanitaca'a me'íjna jíme'e mej jeíhua huápi'i tí'inecua'atzeca'a mej huápi'i tí'ijcha'iica a'íime. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í tí ta japua tí'ivaire'e.

4 Netí'ij ni seíj huánamuajri'i ti júte'e teje'icáxajtaca'a ayén tijín:

—Setá'aj hui se'uun huirácíine mi sej neteíttestemua'a pú'een, sej si caí seajta siyen auté'itzen tij a'íjna, ti ij caí puaíjtzi amuaatá'an í Dios a'ij ti a'íin raatá'asin a'íjna í 'íita'a.

5 'Jee xaa, a'íjna í ti jín ayén huaríj, a'íi pu hui ari nain jín auteájturaa í Dios jemi. Pu'uri xáahuí ámitieere'e íjii u ta japua Dios ti é'eseijre'e. Ajta a'íin Dios, a'íi pu ari ra'utámua'areeri'i tij na'a ti jín a'ij pua'a ti'itiújcha'íi.

6 'Ché'e ayén tí'iraci'iti tij ajta a'íin puaíjtzi ti-hua'utá'a í ti hua'utéemua'iti. Ché'e ajta hui hua'apua tiu'utanájchita tij na'a seíj jíme'e ti ayén huaríj ti a'ij pua'a een. Ajta a'íin í vaasu ti jetzen raye'eca a'íjna ti jín huateújtimua'ira, ché'e hui ayén ra'avé'ejisten a'íjna jíme'e í ti hua'apua ará'ase í ti jín huatahuan.

7 'A'íi pu hui ahuáujtzaahua ruseíj, ajta huataújseijrataca'a a'íjna jíme'e ti jeíhua huápi'í tí'ijcha'íica'a. Ché'e ruxí'ej na'a tiráaci'iti tij rajpuaíitzi á'ara'ani, ajta ti huataújxieemiste'en. Ayee pu hui ti'ixa í ru tzajta'a tijín yee: "A'íi pu a'íjna jín ti'itéjee í 'íita'a ti tij'ajta, ajta ayén tijín ti caí ruseíjtaca'a, ti caí ja'anáj ruxieemíte'e a'ame."

8 'A'íj pu hui jín ca'anacan japuan rávaijtzi seíj xicaj jíme'e ti rajpuaíitzi á'ara'ani. Aj pu xaa tijcuí'ini, ajta ruxieemíte'e a'ame. Ajta ayén tirajpuaíitzi a'ame tujri jíme'e. Ajta huataáta'iri'ihua, a'iné jeíhua pu raayí'iti í rumuári'eri'ire'ara'an jíme'e í tavástara'a, a'íjna í Dios ti ra'uxíjte'en.

—Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í ja'atí tí ta japua tí'ivaire'e.

9 Ajta a'íime í tajtúhuaani í mej tí'ajita íyen chaanaca japua, í mej majta jamuan huateújxana'acire, majta jamuan huateújchijteaanitaca'a, matí'íj raaseíj a'utí é'ejcitziu a'íjna jíme'e tí teátaasin, a'íí mú ruyeinixi'in, majta jíhuan me'íjna jíme'e í chajta'a.

10 Majta me'lín, á mú ímuá a'uhuístira'asin me'íjna jíme'e mej rátziiine'e í ti jín rajpuaítzi a'ame. Ayee mú t'iixáata muá'aju'u tijín:

—Cui'i xaa, cui'i xaa, mú'ee mí hui pej chajta'a pú'een tí ve'ée, mí pej jeíhua tí'iti jín anti'amua'aree, mí pej hui Babilonia pú'een, seíj xicaj pu jín ayén teja'uré'ene tí Dios ma'uxíjte'e.

11-12 Majta a'íime í mej tí'itu'araca íyen chaanaca japua, a'íí mú majta ruyeinixi'in, majta ruxíeemíjte'e muá'aju'u me'íjna jíme'e í chajta'a a'iné capu ché'e mé'e ja'atí tí tihuá'unanai í mej tí'itu'araca tí'iti tí na'a mej tí'itici, tí pua'a oro, nusu plata, na'ari tetej tí temua'a tí'ijnajche, tí'iti perla. Majta seica cíixuri tí'itu'araca. Capu ché'e ja'atí tihuá'ananaíran í tí tí'imesti, í tí nacamua, tí ta'atí, tí pa'u. Camu majta ché'e huá'ananaíra muá'aju'u í ciyej mej tu'araca tí jeíhua tí'ijnajche na'ari tí'iti cobre nusu tepúusti'i nusu a'íjna í tetej í mej racaamete, í mej jín te'entámiimite'en í tepuají na'ari í chun.

13 Camu majta ché'e miyen tihuá'ananaíran í mej cua'ira tijnájchite'en tí'iti tzencá, na'ari tí'iti tí na'a tí naa té'eeeca nusu cuaane'e na'ari tí'iti mirra, na'ari cuaane'e tí cuaiina, tí'iti nahuáj,

na'ari aceite, na'ari hariina t̄i r̄'en, ti'iti triigu, ajta ye'emuaate mej seijre'e huáacasi, na'ari cáne'axi, ajta cahuaayu'u. Ajta, a'íjna í carreta mej ru'uve'ejáapuaj muá'aye'i í cahuaayu'u, majta a'ímej í mej ca'anéeri jín t̄í'imuarí'e ruxí'ej teite jemi, camu mi ché'e tihuá'ananaíran.

14 Ayee pu teja'uré'ene a'ij t̄i ajmí'i té'eyu'usi'ihuaca'a ayén t̄ijín: "A'íjna t̄i temua'a t̄i'r̄'een, í pej huápi'i raxí'eve'eca'a, capu ché'e seíire'e a'amé mú'eetzi jemi. Ajta, naijmí'i t̄íj na'a t̄i huápi'i t̄í'ijnajche, ajta t̄i naa seijre'e í pej jín á'atzaahuate'e aseíj, pepu'uri tejá'urie. Capej ché'e t̄í'ite'uuni."

15 Majta a'íime í mej t̄í'itu'araca, í mej majta me'íjna jín huateújchijteaanitaca'a me'íjna jíme'e mej tihuá'ananaírac'a, a'íí mú a'ímuá huahuístira'asin, me'íjna jíme'e mej rátziiñe'e muá'aju'u t̄i Dios puaítzi raatá'a. Maújyeinixi'in, majta ca'anín jín huataújxieemiste'esin.

16 Ayee mú t̄i'ixáata muá'aju'u t̄ijín:

—Cui'i xaa, cui'i xaa, mú'ee pej chajta'a pú'een, t̄i ve'ée, í pej pe'íjna t̄i'ítéchejca'a í ti mesti ti naa 'een, pajta pe'íjna jíme'e t̄i nacamua, pajta í ti pa'u jíme'e, í pej ucá'aruji'ti'iri'i pe'íjna í ti oro jín taavíjhua, pajta pe'íjna jíme'e í tetej t̄i huápi'i t̄í'ijnajche, pajta pe'íjna jíme'e í perla t̄í'iti.

17 Seíj hora pu hui jín, naijmí'i t̄iu'uré'axi t̄íj na'a t̄i huápi'i t̄í'ijnajcheca'a.

Majta a'íime í mej ramíjhуaca me'íjna í baarcu, majta a'íime í mej t̄í'imijhuaca me'íjna jetze í baarcu í mej é'eciñe í jaj japua, majta naijmí'i í mej hua'ité vivi'i, a'úu mú ímuá huahuístira.

18 Matí'ij raaseíj me'íjna í citzij tí ajti'ímuua ájcitziujtaca'a, tí té'ajtaiira í chajta'a, matí'ij mi huateújyeineajraa. Miyen tijín:

—¿Ti'itájni máa chajta'a seijre'eca'a tí amijna?
Capu hui mé'e é'e chajta'a.

19 Matí'ij mi til'iti avá'ujiratziiraxí ti'iti ti muiini í rumu'uu jetze, mej ruyein, majta ruxieemíte'e.
Ayee mú tí'itejijhuaca'a tijín:

—Cui'i xaa, cui'i xaa, mú'ee hui chajta'a tí ve'ée, a'iné mú'eetzi mú jetze huateújchijteaanitaca'a matíj mena'a pua'amé mej tihuá'a'ajte'eca'a a'imej í mej baarcu jetze antaci'ica í jaj japua. A'íí mú hui jín huateújchijteaanitaca'a me'íjna jíme'e pej jeíhua huápi'í tí'ijcha'íica'a. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a a'íime í teite.

20 Seajta mú'een, mi sej ta japua é'eseijre'e, setá'aj huataújtemua'ave'en, seajta mú'een, mi sej ri'í tí'itesejre'e í Dios jemi, seajta mú'een, mi tí Dios amua'antíhua'u, sej si'i tihua'utá'ixaate'en í teite, seajta mú'een, mi sej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. Setá'aj huataújtemua'ave'en se'íjna jíme'e tí Dios ayén tejámuaaxí'epi'intari'iri'i a'íjna jíme'e tí ra'uxíje a'íjna í 'íita'a.

21 Aj pu 'i seij tí ta japua tí'ivaire'e, tí ajta jeíhua huápi'í ruca'ané, a'íí pu tetej ájtíí tí ayén seijre'eca'a tíj a'íjna í mej jín te'á'atí'ixica. Aj pu 'i ra'ateájríe í jaj tzajta'a tí ve'ée. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Ayee pu hui che'atá na'a éeni'ici'e raaté'uuna a'íjna í chajta'a tí ve'ée, tí ayén téja'arájtehuuaa tijín Babilonia. Capu ché'e mé'e é'e seíre'e a'ame.

22 'Camu ché'e miyen namuáare'e muá'aju'u a'íime í mej tí'icuinaca a'íjna jetze í aarpa nusu

a'íime í mej tí'icuinaca ruchuicari jíme'e. Camu hui majta namuáare'e muá'aju'u mú'ejmi jemi a'íime í mej tí'ici'isite'e cí'isiti'ira'a jetze na'ari a'íime í mej ucáaji'ihua muá'aye'i í trompeeta jetze. Majta a'íime í mej tí'imijhuaca, matíj mena'a pua'améca, a'ij mej mena'a tiraayí'ítí, camu hui ché'e mú'ejmi jemi seíre'e muá'aju'u. Camu xaa ne'u a'atzu. Camu majta ché'e namuáare'e muá'aju'u a'íime í mej té'atixica.

23 'Ajta, capu hui ché'e a'atáa a'ame mú'ejmi jemi í taij tí huatátza á'aye'i í huá'achi'i tzajta'a. Capu ajta ché'e ayén namuáare'e a'ame mej xahuaani'i jín tiu'utaxáj a'íime í mej mauchén huanéjne'icheca'a, ajta mej mauchén huáviiche, a'iné a'íime í mej mú'ejmi jemi tí'itu'araca'a, a'ii mú me'ín pú'eene'e í mej yen japuan seijre'eca'a í chaanaca, í mej majta vivejmé'en jín titetaté'eca'a. Pajta piyen tihuá'ucuanamua matíj mena'a pua'amé í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan pe'íjna jíme'e pej piyen huatá'aseijrataca'a pej huápi'í naa seijre'e a'ímej jemi mej mi miyen huárini tí a'ij pua'a een í Dios jemi.

24 A'ii pu ajta a'íin pú'een tí huá'ucuii naíjmi'ica a'ímej í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, majta a'ímej í mej rí'í tí'itesejre'eca'a í Dios jemi. Jee xaa ne'u, a'íí pu huá'ucuii matíj mena'a pua'amé huácuiihuaca'a íiyen chaanaca japua, tíf na'a jécua ímuá, tí ajta íjii.

19

A'íí mú tí'ichuúica júte'e u ta japua

1 Net'ijjtá ni huá'unamuajri'i í mej ta japua ca'anín jín tí'ichuiicaca'a. Cu xiée jeíhua huápi'i ajteáxiireca'a a'líme í mej tí'ichuiicaca'a. Miyen tijín:

Aleluuya, tiché'e rí'i tiraatá'an í taDioj,
a'iné a'íí pu ari tu'irájtuaa, a'íí pu jetze a'uvé'emej í
tej jín rí'i tira'utaseíj,
ajta a'ii pu a'íin pú'een í ti nain jín an-
tiúmua'aree.

2 Tzáahuati'ira'a pu jín huá'axijte'e,
ajta ayén, tiraavíjte'e ti a'íin puaíjtzi
hua'atá'aca.
A'íí pu ari ra'uxíjte a'íjna í 'íita'a ti ve'ecán jín
ti'litéveeca'a,
a'íjna í 'íita'a ti ruhuá'ira'a jín ramuá'itica'a í tu-
min,
ti ajta ca'aníjra'a hua'utá'a a'ímej í mej án
japuan
huachéejme'ecaa án chaanaca japua mej mi
a'ij pua'a huárini
me'íjna jíme'e mej jamuan huateújxana'acire.
Dios pu ajta puaíjtzi raatá'a a'íjna jíme'e
ti a'íin 'íita'a ayén huá'ucuui a'ímej í mej
ravaire'e í Dios.

3 Majtahua'a mú huajíhuaca'a miyen tijín:
—Aleluuya, jé'ecan pu jetzen ajcítziúuta a'ame
tíj na'a rusén jíme'e. —Ayeer mú tiu'utaxájtaca'a.

4 Majta a'íme í vaujsi í mej seité japuan muáacua
ará'ase, majta í mej muáacua, í mej majta ru-
uri, naíjmi'i mú aicaújtuuxi, mej mi raateánajche
me'íjna í Dios í ti e'ecájca ipuari japua. Miyen tijín:
—Ché'e ayén teja'uré'enen. Aleluuya.

5 Ti'iquí seij huajíhuaca'a ti a'uun a'utéveeca'a a'ájna vejli'i jetzen í mej japuan tí'imuai'ivajtaca. Ayen tijín:

Setá'aj rí'i tiraatá'an se'íjna í Dios,
naijmí'i mú'een mi' sej ravaire'e.

Capu amín a'ij, ti pua'a siyen vivejmé'en jín
títetateí
na'ari sej ciliéene'e jín títetateí.

Tíij huaténeiche í Cáne'a

6 Netí'ij ni neajtahua'a huá'unamuajri'i a'ímej. Cu xíee jeíhua huápí'i ajteáxiireca'a. Ajta, matí'íj tiu'utaxájtaca'a, ayée pu namuajre'eca'a tíj jaj ti tetej tzajta'a mi'íye. Ayee pu ajta namuajre'eca'a cumu mej téniuca'an. Miyen tijín:

Aleluuya, tiché'e rí'i tiraatá'an í Dios,
a'iné pu'uri nain jín tí'ajta a'íjna í tavástara'a í ti taDioj pú'een.

7 Tiché'e tiyen huatátatemua'ave'en,
teajta tiyen tiraatateújtzi'ire'en,
tej ti rí'i tiraatá'an
a'iné pu'uri a'ájna teja'uré'ene ti a'íin Cáne'a hu-
aténeiche.

Ajta a'íin íra'ara'an pu'uri rí'i huaújruu.

8 Ayee pu tiraatá'a ti tiu'uteújchejte'en
a'íjna jíme'e í cíixuri ti mesti, ti ajta naa 'een,
ti temastájye'i, ti caí a'atzu chueemua.

Ajta a'íjna í cíixuri ti naa 'een, a'ii pu a'íin pú'een a'ij mej meri huaríj a'íjna jíme'e í ti xí'epi'in 'een í Dios jemi. A'íj pu xaa jín ucaújchejte'esin.

9 Ajta í ti ta japua tí'ivaire'e, ayée pu tinaatá'ixaa tijín:

—Patá'aj ra'utéeyu'uxa yee: “Rí'i pu tihua'utá'a a'ímej í ti Dios hua'utá'inee mej tiú'ucua'ani jaman a'íjna í Cáne'a a'íjna xicáara'an ti jetzen hutaténeichi.”

Aj pu 'i ayén tinaatá'ixaa tijín:

—Ayen ti'ayajna í Dios jemi a'ij nej neuchén timuá'ixaa.

¹⁰ Jíme'en pu'u ayén tinaatá'ixaa, netí'ij ni aicántutzi a'u ti e'era'híicajme nej ni raateánajche. Ajta a'íin, ayée pu tinaatá'ixaa tijín:

—Capej hui piyen neruure a'iné nee nu niyen che'atá nena'a tí'ivaire'e í Dios jemi patíj mú'ee, majta a'íime í a'ihuáamua'a í mej miyen te'anxájtame'íjna jíme'e a'ij ti tiu'utaxájtaca'a í Jesús, majta a'ij ti a'íin huaríj. Patá'aj pe'íjna huateánajche í Dios, a'iné a'íjna í niuucari ti jíme'en raxa a'ij ti tiu'utaxájtaca'a í Jesús, a'úu pu jetze a'uvé'emej í xiéjniu'ucari ti Dios jetzen me'ecan tí'ixaxa'a.

—Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í ja'ati.

A'íí pu avé'eca japuan í cahuaayu'u ti cuaínara'a

¹¹ Netí'ij ni raaseíj ti antacúuni'ihuaca'a u ta japua. Me'ecui xaa, cahuaayu'u pu án a'utéveeca'a. Naa pu tí'icuainara'a, ajta a'íin í ti japuan avé'eca, ayée mú ratamuá'amua tijín: “I ti nain jín té'aste, ajta ti tzáahuati'ira'a jín tí'ixaxa'a.” A'íí pu xf'epi'íñ ayén rici a'íjna jíme'e ti huá'axijte'e í teíte a'ij ti tiraavíjte'e. Ajta ayée pu che'atá na'a tí'ine'use'e.

¹² Yee pu seijre'e í ji'iseáara'an jetze tíj taij ti á'ataa. Jé'ecan pu utearújti'ihuajmee í curuun í mu'úura'an jetze. Ajta jetzen pu té'eyu'usil'i a'ij ti ántehuua. Ajta, capu ja'ati yaú'itie a'ij ti hutataújmua'a, sino a'íí pu'u na'a ruseíj yaú'itie.

13 Ayee pu éene'e ti'itέchejca'a í cíixuri ti titi'ij, ajta xúure'e raaméiri'ihuajme'ecaa. Ayee mú majta raatamuá'a tijín: "A'ijna í niuucari ti jíme'en raxa í Dios."

14 Majta cujta'an huajú'ucaa a'íime í xantaaru'u mej ta japua é'eme'ecan. Ayee mú éene'e ti'itέchejca'a í cíixuri, ti mesti, ti ajta naa 'een. Naa pu tí'icuaina, ajta naa tí'iseijre'eca'a í tihuá'aciixu, ajta capu a'atzu tí'ichueemuavi'ic和平。 A'íí mú cujta'an huajú'ucaa í mé ta'avé'ete'ete a'ímej japua í cahuaayu'u mej cuaiina.

15 Ajta a'íin niúucare'ara'an, ayée pu huá'aruuren í teite tí ja'ati ti'iti antisíjcheca'a a'íjna jíme'e í chun. Ayee pu puaíjtzi tihua'utá'asin a'ímej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan a'íjna jíme'e í runiuuca. Ca'anéeri pu jín tihua'uta'ajte'esin. Ajta, huá'a japua pu rávaijtzi tíj na'a í ti jín huápi'i niu'ucami'i í Dios, ti nain jín antiújmua'aree.

16 Jetzen í cíixure'ara'an, ajta a'u ti ajtavé'e í chun, ayée pu té'eyu'usi'i a'ij mej ratamuá'amua tijín: "Hua'atajtuhan a'ímej í tajtúhuaani, ajta, ti tihuá'ajte'e a'ímej í mej majta tí'ajita."

17 Netí'ij ni ja'ati huaseij ti tí'ivaire'e u ta japua. Antí'ímuua pu a'utéveeca'a í xicaj jetze. Ca'anín pu jín hua'utajé matíj mena'a pua'améca í pina'ase í mej ci'icacaj, í mej majta rá'ara'ive u júte'e. Ayen tijín:

—Iíye'e xu'u hui, mú a'uvé'eju'un sej si siyen tiú'ucua'ani se'íjna jíme'e ti Dios ayén tejá'amuamin.

18 'Sej si hui ráacua'ani se'íjna í huá'ahua'ira'a a'ímej í mej tí'ajita na'ari huá'ahua'ira'a

í hua'acapítan í xantaaru'u. Seajta siyen ráacua'ani huá'ahua'ira'a se'ímej í teteca í mej jeíhua rucacá'ane, seajta hui huá'ahua'ira'a í cahuaayu'u, seajta huá'ahua'ira'a se'ímej í mej avé'ete'ete. Nain xu hui cua'ani huá'ahua'ira'a í teteca, capu amín a'ij ti pua'a miyen ruxiéehua á'ujuhua'ane'en nusu mej ca'anéeri jín tí'imuarí'eca'a. Capu amín a'ij ajta ti pua'a mej vivejmé'en titetateí nusu miyen ciliéene'e jín tí'ivaire'e. Mú'een xu xaa hui ráacua'ani í huá'ahua'ira'a. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna ti ta japua tí'ivaire'e.

19 Net'íj ni hua'useíj mej e'etiúseire'eca'a a'íjna í ja'ati ti huápi'i á'atesi'ire'e, majta a'íime í mej yen tí'aijta i chaanaca japua. Huá'a jamuan í ruxantaaru'ustemua'a, a'íí muú e'etiúseire'eca'a mej mi raaténe'usí'ite'en me'íjna í ti avé'eca í cahuaayu'u japua, majta me'ímej í xantaaru'ustemua'ame'en.

20 Ajta a'íjna í ja'ati ti huápi'i á'atesi'ire'e, a'íí pu huatéví'iri'ihuaca'a a'íjna jamuan ti hua'itzi jín tí'ixaxa'ata'a a'íjna jetze me'ecan. Ajta, a'íjna í ti huápi'i á'atesi'ire'e, a'íí pu tiu'umuáriej í mej jín ri'i tira'utaseíj. Ayee pu 'een jín huá'ucuanamua a'ímej í mej ra'ancuré'a me'íjna í mej huá'a jetze á'ayu'usí'i a'ij ti ántehuaa a'íjna í ja'ati. Majta raateánajcheca'a a'íjna í ti'iti ti ayén éene'e sei-jre'e tíj a'íjna í ja'ati ti huápi'i á'atesi'ire'e. Mej jíme'en huavívi'iri'ihuaca'a a'ímej í mej hua'apua, mat'íj mi me'an huaje'etéehua'axi ruurica a'ájna já'ahua'a a'alaguun a'u ti azufre jín á'ataa.

21 Ajta, a'íjna ti cahuaayu'u japua avé'eca, a'íí pu ayén huá'aruu í seica í mej rá'astijre'eca'a me'íjna ti huápi'i á'atesi'ire'e. A'íí pu ruseíj huá'ucuui

a'íjna jíme'e í runiuuca tí ayén tí'ivaire'e tíj chun
tí 'aíjninei téne'etze'en. Majta naíjmi'i í pina'ase,
a'íi mú huáju'uxai temua'a jeíhua me'íjna jíme'e í
huá'ahua'ira'a a'ímej í mej huácuuihuaca'a.

20

*Cirústu'u pu nu'u tiu'uta'aíjta seíj vi'ira'a
nine'ira'a*

¹ Net'íj ni seíj huaseíj tí ta japua tí'ivaire'e.
U júte'e pu ve'ecáme'ecaa. A'íi pu ajta yaavi
huáchuisime'e a'íjna tí jín te'iteáanan a'u tí e'etécun
tí caí a'ij ámitieere'e a'achú tí a'ucátee. A'íi pu ajta
huapíjsime'e tí'iti cadeena, tí vivéj.

² Aj pu 'i raatéevi'i a'íjna í cu'ucu'u, a'íjna tí
jéjcua ímuá huataseíre. A'íi pu a'íin pú'een í tí
ayén ántehuaa tijín tiyaaru'u, ajta Satanás. Aj pu
'i ra'ijtápe tí ij á'ateevi'in a'achú cumu seíj vi'ira'a
nine'ira'a.

³ Aj pu 'i a'uun ya'ucájrie a'u tí e'etécun. Ajta
ra'iteáana. Ti'iti pu ajta ancáavi'ijte tí'ij caí ché'e
huá'acuanamua a'ímej í mej seíj chuéjra'a japua
é'eme'ecan ajta na'a caí te'entipuá'ajte'en seíj
vi'ira'a nine'ira'a. Aj pu 'i xaa, ayén tiú'ujxe'eve'e
mej rá'ijxijta tí'ij a'atzu á'ateevi'in tí ruxiéehua
á'uche'ecane'en.

⁴ Net'íj ni ípuari tiu'uséij, neajta ne'ímej
í mej jetzen acáte'ete'e. A'íi mú a'íin
pú'een í mej ra'ancuré'a mej me'íjna jín
antiújmua'areere mej hua'uxíjte'en í teíte. Neajta
á'iyen huá'axiejni'uca huaseíj a'ímej í mej
huá'ijveichixí í hua'amu'úu jetze me'íjna jíme'e
mej tiu'utaxájtaca'a me'íjna jetze me'ecan í Jesús,

majta me'íjna jime'e mej rá'astijre'eca'a me'íjna í niuucari tì jíme'en raxa í Dios.

Majta a'líime, camu raateánajcheca'a me'íjna í ja'ati tì huápi'i á'atesilire'e, camu majta raateánajcheca'a í tì ravaire'e. Camu majta ra'ancuré'a í tì té'eyu'usí'ihuaca'a í huá'acuaatze'e nusu í huá'amuajca'a jetze a'ij tì ye'í ántehuua a'líjna í ja'ati tì huápi'i á'atesilire'e. A'íi mú majta huatarúj jamuan í Cirílistu'u, majta me'íjna jín ti'itevée muá'araa matíj tajtúhuaani tij na'a seíj vi'ira'a nine'ira'a jime'e.

5 A'íi mú a'líin pírici í mej amuacaí huatarújsin í mej meri huácuii. Majta í seica, í mej meri huácuii, camu miyen majtáchua'a huatarúj ajta na'a caí te'entipuá'are seíj vi'ira'a nine'ira'a.

6 Rí'i pu tiraatá'a í ja'ati tì ayén tí'ijci'iti, tì ajta huatarújsin huá'a jamuan í mej anáaté'ee aitaju'un huá'a tzajta'a í mi'ichite. Rí'i pu tiraatá'a a'iné Dios pu ari huateúralate í ru jemi a'líjna í ja'ati. Capu ajta ché'e ri'iríista a'ame tì ajtahua'a huámi'ini tij na'a rusén jime'e, sino ayée pu a'líjna jín te'enteáruti tí'ij til'iti jín tí'ivaire'e í Dios jemi, ajta jemin í Cirílistu'u. A'íi pu jamuan tiu'uta'aíjta. Ayee pu a'ateevi'i a'achú seíj vi'ira'a nine'ira'a.

Dios pu ra'antimuá'iti í tiyaaru'u

7 Tí'ij te'entipuá'are í seíj vi'ira'a nine'ira'a, aj pu 'i ayén huatátuihua a'líjna í Satanás a'ujna a'u tì aiteánami'ihuaca'a.

8 Tí'iquí a'itaméj tí'ij huá'ucuanamuan a'límej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, matíj mena'a pua'amé yen seijre'e íiyen chaanaca japua, tij na'a Teijmata'a pújme'en, ajta Huáahuata pújme'en,

ajta Cuameche, ajta Tzareeme'en. A'ímej pu tísseire'esin í mej miyen huataújmua'a tijín Gog, ajta a'ímej í seica í mej miyen huataújmua'a tijín Magog. Ayee mú ará'ase a'achú ti caj tí'itiej í sej ti huaca a'utí e'eve'e'ástime í jaj ti ve'ée. Ajta a'íin í cu'ucu'u huá'ajseire'esin mej mi huaténe'use'en.

⁹ Matí'ij mi nain japua á'ujuhua'ane'e tíj na'a ti auuyaúj í chuej japua. Matí'ij mi rajnáj a'u mej te'uté'inaamuaca'a a'ímej í mej rí'i tí'itesejre'e í Dios jemi, majta rajnáj me'íjna í chajta'a ti huápi'i hua'aráanajche a'ímej í mej teitestemua'ame'en pú'een í Dios. Ajta, taij pu u e'icájve u ta japua. Ajta hua'uteátaij a'ímej í mej jamuan á'ujuhua'ane'e í tiyaaru'u.

¹⁰ Ajta a'íin í tiyaaru'u ti huá'ucuanamua, a'úu pu e'eteáriihuaca'a a'utí a'alaguun a'u ti azufre jín á'ataa, a'u ti ajta é'eseijre'e a'íjna í ja'ati ti huápi'i á'atesi'ire'e, ajta a'íjna ti ravaire'eca'a, a'íjna ti hua'itzi jín tí'ixaxa'ata'a a'íjna jetze me'ecan ti huápi'i á'atesi'ire'e. A'uú mú mi rajpuaítzi muá'aju'u nain xicaj tzajta'a, ajta nain tíca'ari tzajta'a tíj na'a rusén jíme'e.

Dios pu huá'axi:te'e a'utí é'eseijre'e í ipuari ti ve'ée

¹¹ Netí'ij ni ípuari huaseíj ti ve'ée. Naa pu tí'icuainara'a. Neajta ne'íjna huaseíj í ti acájca. Ajta í chaanaca, ajta a'íjna í ta japua, é'e huaújpu'arixí me'íjna jemi. Camu ché'e mé'e jé'eseijre'eca'a.

¹² Netí'ij ni ne'ímej huaseíj í mej meri huácuii, í mej vivejmé'en jín titetaté'eca'a, majta í mej ciliéene'e jín tí'ivaire'eca'a. A'uú mú e'eré'eveeca'a me'íjna jemi í ípuari. Majta seica ra'utácuuraca'a

í yu'uxari. Majta seij autácuuraca'a í yu'uxari ti jetzen té'eyu'usi'i a'ij mej ántea'arua í mej miyen ruuri huateáturaasin í Dios jemi. Dios pu ajta hua'uxíjte a'ímej í mej meri huácuui me'íjna jíme'e a'ij ti té'eyu'usi'ihuaca'a í yu'uxari jetze, í ti jetzen ayén té'axa a'ij mej huaríj matíj mauj ruurica'a, seij ajta seij.

¹³ Matíj mena'a pua'amé í mej aujámi í jaj tza-jta'a, a'íí mú huatarúj. Majta í seica, í mej huácuui a'utí na'a, capu amín ti'iti pírici í ti huá'ucuui na'ari a'utí a'uteájturaa í huá'axiejniu'uca, naijmí'i mú majtahua'a huatarúj. Ajta Dios pu naijmí'ica a'uxíjte a'íjna jíme'e a'ij mej titetiújcha'íica'a matíj mauj ruurica'a.

¹⁴ Jíme'en pu'u hua'uxíjte, a'íí pu ra'upuá'ajte naijmí'ica ti tí'itecui'ica, ajta a'ujna a'u mej a'uteájturaa í mej meri huácuui, í ti ayén téja'arájtehuaa tijín Hades. Naijmí'ica pu atéehua'axi a'ujna jetze í a'alaguun ti azufre jín á'ataa. A'íí pu a'ííñ pú'een í mej hua'apuaca jetze huácuini, mej me'uun a'uteáuturaasin a'ujna jetze í a'alaguun ti azufre jín á'ataa.

¹⁵ Ti pua'a caí ayén té'eyu'usi'ihuacajche'e a'ij ti seij ántehuaa a'íjna jetze í yu'uxari ti jetzen té'eyu'usi'ihuaca'a a'ij mej ántea'arua a'ímej í mej ruuri huateáturaasin í Dios jemi, ayée pu tí'ijruuren a'íjna í ja'ati ti caí é'eyu'usi'ihuaca'a. Dios pu ra'atéjisin a'ujna jetze í a'alaguun ti azufre jín á'ataa.

21

Dios pu rajécuare'e ta japua ti seijre'e, ajta í chaanaca ti yen seijre'e

1 Net'ij ni raaseíj á júte'e ti ari jéjcuacan jín seijre'e. Ajta í chaanaca, ayée pu che'atá na'a jéjcuacan jín seijre'e. Ajta á júte'e ti mí'ime'ecan, ajta í chaanaca ti mí'ime'ecan, capu ché'e mé'e jé'eseijre'eca'a. Ajta í jaj ti ve'ée, capu ajta ché'e seijre'eca'a, a'iné naíjmi'i pu e'ehuaújpuarixi.

2 Net'ij ni raaseíj ti á ve'ecáme'ecaa á júte'e a'u ti Dios é'eseijre'e a'íjna í chajta'a ti Dios huatéura'ate. Ayee pu téja'arájtehuua tijín Jerusalén ti jéjcua. Ayee pu huaújruu a'íjna í chajta'a tij ajta 'íita'a rí'i tiu'uteújchejte tij'ij ari huatéviche'esin.

3 Net'ij ni ráanamuajri'i ti ca'anín jín tiu'utaxájtaca'a í ja'ati ti a'uun a'utéveeca'a jemin í ipuari. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Xaaseíj, mú'een, a'iné pu'uri hui huataseíjre'esin huá'a jemi í teteca a'íjna í chi'ira'an í Dios. A'íí pu huatéaturaasin huá'a jemi, majta a'íime, a'íí mú teítejra'an pú'eene'e muá'aju'u. Ajta í Dios, a'íí pu ruseíj seíire'e a'ame huá'a jemi.

4 'Rí'i pu hui tihua'utá'asin mej mi caí ché'e ti'iti jín ruxiéemiste'e. Camu ché'e cui'ini. Camu ché'e me'íjna jín ruxiéemiste'e muá'aju'u me'íjna jíme'e ti seij huamí'i. Camu majta ché'e ruyeine muá'aju'u; camu ché'e miyen tirajpuaítzi muá'aju'u me'íjna jíme'e ti ti'iti huá'acucui'i, a'iné a'íjna í ti mí'ime'ecan, a'íí pu ari e'ehuaújpuarixi.
—Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í ja'ati.

5 Ajta a'íin í ti ipuari jetze acájca, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Me'ecui xaa, naíjmi'i í ti tí'iseijre'e, nee nu hui rajéjcuare'e.

Ajta ayén tijín:

—Autéeyu'uxa a'íjna, a'iné nee nu tzáahuati'ira'a jín tí'ixaxa'a ne'íjna jime'e ti ayén ti'ayajna.

6 Aj pu 'i ayén tinaatá'ixaa tijín:

—Pu'uri icu. Antipuá'areca'a. Nee nu hui ne'ín pú'een i nej amuájca, neajta i nej uvé'eteajti. Nee nu jécua imuá huataseíre, neajta nain nu tiú'utaahuaca'a ti yen tí'iseijre'e. Neajta nu nain jín ranaíjmire'e tíj na'a ti ajta tí'iseijre'e. A'ati ti na'a ti neetzi jemi á'ujca'anen nej ni niyen tiraatá'an í ti tirá'aturaate'e í tzajta'an, huáapua'a nu tiraatá'asin ne'íjna í jaj ti a'uun eiráninei a'u ti e'ejaijxa. Nee nu xaa jaj raatá'asin í ti jín ruuri a'ame tíj na'a rusén jíme'e.

7 'Ajta, a'íin ti tiu'utéemua'iti, ayée pu tí'ijci'iti. Nee nu Diojra'an pú'eene'e na'ame, ajta a'íin, niyauj pu pú'eene'e a'ame.

8 'Majta a'íime matíj mena'a pua'amé mej a'ij pua'a titetiújcha'íi neetzi jemi, ayée pu tihuá'aci'iti mej me'uun a'uteáтурan a'alaguun ti azufre jín á'ataa. A'ii pu a'íin pú'een í mej jín hua'apuaca jetze huácui'ini. A'uu mú a'uteáтуraasin a'íime í mej caí á'ujca'ane mej rajpuajtzi neetzi jetze me'ecan, majta a'íime í mej caí té'atzaahuate'e, majta a'íime í mej huá'anahua'aca naíjmi'ica, í til'iríi, mé 'uuca, majta mé teteca. Majta seica me'uun a'uteáтуraasin. A'ii mú a'íin pú'een í mej tí'itecui'ica, majta í mej ruxána'acire'e, majta í mej tí'ichahuaara, majta a'íime í mej rana'amiche me'íjna í ti caí Dios pú'een, majta matíj mena'a pua'amé tí'ihua'itaca. Matíj mena'a pua'amé

mej miyen 'een, a'úu mú a'uteáturaasin a'alaguun.
—Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Dios.

Jerusalén ti jéjcua

⁹ Aj pu 'i, seij pu á e'iré'ene ineetzi jemi. A'ii pu a'íin pú'eene'e seij tì ta japua tí'ivaire'e tì huá'a jetze ajtéme'ecan í mej aráhua'apua ará'ase, í mej ru'itetú'utujme'ecaa í cutzape'e tì ajta aráhua'apua ará'ase. Ajta a'íjna tzajta'a í cutzape'e, a'íi pu urámuaaca'a seij ajta seij í cu'ini'ira'a í mej jín rajpuaíjtzcica'a í teíte í mej yen seijre'eca'a japuan i chaanaca, í tì ajta aráhua'apua ará'ase. Ayee pu tinaatá'ixaa tijín:

—Iiya'a jíi, nee nu hui timuaataseíjrate'esin ne'íjna í ti jemin te'ataújratziiri'i í Cáne'a tì íra'ara'an pú'eene'e a'ame.

¹⁰ Jíme'en pu'u ayén tinaatá'ixaa, aj pu 'i a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios huateájturaa ineetzi jemi. Aj pu 'i a'uun neja'uví'ití a'u tì jirí a'utacá'a, tì huápi'i ájtee, tì ajta ve'etí á a'utacá'a. Aj pu 'i tinaataseíjrate a'íjna í chajta'a í Dios tì huateúra'ate tì ayén téja'arájtehuua tijín Jerusalén. A'uu pu u ta japua e'icáme'eca'a a'ujna tì Dios é'eseijre'e.

¹¹ Naa pu tì'itemastájye'iccaa tij ajta Dios huápi'i naa seijre'e. Ajta a'íjna í tì temastájye'iccaa, ayée pu seijre'eca'a tij tetej tì huápi'i tì'ijnajche, tì ajta naa tì'itatzaj tij a'íjna í cristal. Ayee pu ajta seijre'eca'a tij a'íjna í jaspe.

¹² Jaxu'u pu jín tiré'anami'i a'úu tì ve'etí a'utacá'a, tì temua'a té'ejtee. Tamuáamuata'a japuan hua'apua pu ará'axcaa a'u tì é'epueerta. Majta a'íime í mej majta tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase a'íime í mej ta japua tí'ivaire'e,

a'úu mú a'ité'u'upu'ujme'ecaa a'u t̄i é'epueertajme seij ajta seij. Ajta, í puéerta jetze, seíj jetze ajta seij, ayée pu té'eyu'usi'ihuaca'a a'ij mej ánte'arua a'líme í teitestemua'ame'en í mej huá'a jetze airaújneijte a'ímej jetze í yaújmua'ame'en a'íjna í Israél teecan.

13 U Teijmata'a pújme'en, huaicacié pu é'epueerta, ajta Tzareeme'en pújme'en, ajta huaicacié pu ajta é'epueerta. Ayee pu che'atá na'a, huaicacié tá'apueerta ajta u Cuameche pújme'en, ajta u Huáahuata pújme'en huaicacié pu ajta é'epueerta.

14 Ajta tamuáamuata'a japuan hua'apua pu te'ará'ase í t̄i tajé'este í t̄i ajta japuan ájtaavijhuaca'a í jaxu'u t̄i jín curé'anami'ihuaca'a í chajta'a. Ajta a'líjna jetze í t̄i tajé'este, ayée pu té'eyu'usi'i a'ij mej ánte'arua a'líme í mej majta tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, í t̄i ajta Cáne'a hua'antíhuau mej mi me'ín tejá'uxajtane'en me'íjna jetze me'ecan.

15 Ajta a'líin t̄i tí'ine'ixaate'eca'a, a'líí pu til'iti huitéchueeca'a cumu til'iti ciyej t̄i oro jín taavíjhac'a. A'ii pu a'líin pú'eene'e t̄i jín raaté'itieen a'achú t̄i auuyaúj í chajta'a, ajta a'achú t̄i antayaúj í puéerta, ajta a'achú t̄i ájtee í jaxu'u.

16 Ruxí'ej pu huatatítí'ijmee. Ayee pu che'atá naa huatátee tíj ajta auuyaúj. Ajta a'líin raaté'itiee í chajta'a a'líjna jime'e í ciyej. Ayee pu huatátee í chajta'a a'achú cumu hua'apua vi'ira'a kilómetros. Ayee pu che'atá na'a auuyaúj; ayée pu che'atá na'a ájtee.

17 A'líí pu ajta raaté'itiee a'líjna í jaxu'u. Ayee pu che'atá na'a tiraaté'itie matíj tí'ijri'ire í teteca.

Ayee pu ájtee a'achú cumu huaícate japuan anxívi meetro.

18 Ajta í jaxu'u, tetej pu jín ájtaavijhuaca'a mej miyen ratamuá'amua tijín jaspe. Ajta a'íin í chajta'a, nain pu jín taavíjhac'a a'líjna jíme'e í oro ti naa té'ajtaave'e tij í viidrio.

19 Ajta a'líjna í ti tajé'este, ti ajta japuan ájtaavijhuaca'a a'líjna í jaxu'u í ti jín curé'anami'i í chajta'a, naa pu rí'i tí'irúurijhuaca'a tij na'a ti é'eseijre'e a'líjna jíme'e í tetej ti huápí'i tí'ijnajche. A'líjna ti seij, a'líin pú'eene'e í jaspe. Ajta í ti hua'apua, zafiro pu pírici. Ajta í ti huaíca, a'líi pu pú'eene'e a'líjna í ágata ti siúchira'a. Ajta í ti muáacua, a'líi pu pírici í esmeralda, ti rú'aarara'a.

20 Ajta í ta'anxívi, a'ii pu a'líin pú'een a'líjna í ónice ti yú'uxare'e. Ajta í ta'arágsevi, a'líi pu pírici a'líjna í cornalina ti í'ipa'u. Ajta í seij, í ti aráhua'apua, crisólito pu pírici ti teuúmuara'a. Ajta í seij, í ta'aráhuaiica, berilo pu pírici ti rú'aarara'a seijre'e, í ti ajta cíj caj tí'iteuumuara'a. Ajta í ti aramuáacua, a'líi pu pírici í topacio ti naa tí'iteuumuara'a, ti ajta naa tí'itatzaj. Ajta í seica, ayée pu tí'een. Í ti tamuáamuata'a, a'líi pu pírici í crisoprasa ti naa tí'iteuumuara'a, ti ajta cíj tí'iru'aarara'a. Ajta í ti tamuáamuata'a japuan seij, jacinto pu pú'een ti taijravi'in jín nacamua. Ajta a'líin ti tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, a'ii pu a'líin pú'eene'e a'líjna í amatista ti naa ti'líjamua'ara.

21 Ajta a'líjna í puéerta ti tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, a'líi pu jín taavíjhac'a a'líjna jíme'e í perla, seij ajta seij í puéerta, seij jíme'e í perla. Ajta í caaye jetze, nain pu oro jín

taavíjhucac'a tí ajta ayén naa tí'itatzaj tíj a'íjna í viidrio.

22 Neajta nu niyen raaseíj tí caí teyuu mé'e é'ehua'acaa a'ujna chajta'a a'iné a'u tí na'a a'ujna chajta'a miyen rana'amiche me'íjna í tavástara'a, í Dios, a'íin tí nain jín antiújmua'aree, majta me'íjna í Cáne'a.

23 Capu ajta ruxe'eve'e tí a'íin xicaj hua'atátzavi'ira tújca'ari tzajta'a huá'a japua í teite. Capu ajta ruxe'eve'e tí a'íin máxcíra'i tátzave'e tíca'ari tzajta'a, a'iné a'íjna í tí Dios jín ruseíj temastájye'i, a'ii pu a'íin pú'een tí hua'atátzavi'ira huá'a japua. Ajta, a'íjna í Cáne'a, a'ii pu a'íin pú'een í tatzari tí huá'a jemi huatátza.

24 Ajta a'íjna tí hua'atátza huá'a japua í mej me'uun huachéjme chajta'a, a'íi pu hua'atátzavi'ira a'ame huá'a japua a'ímej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.

Majta a'íime í mej tihuá'aijte'e a'ímej í mej yen huachéjme i chaanaca japua, a'úu mú a'uvé'eju'u muá'aju'u u chajta'a mej mi rí'i tiraateájtuaani í Dios nain jime'e í mej jín rutémua'ave'e, majta nain jín mej tí'ijcha'íi tí jeíhua huápi'lí tí'ijnajche.

25 Camu ja'anáj te'iteánajsín tújca'ari tzajta'a a'u tí é'epueerta a'ujna chajta'a. Capu ajta ja'anáj huatética'ari a'ujna.

26 A'uu mú ye'ará'asin í mej ve'ecán jín titetateí, ajta í tí jeíhua huápi'lí tí'ijnajche, tí ajta naa tí'iseijre'e. Ayee mú raruuren matíj mena'a pua'amé seij chuéjra'a japua mej é'eme'ecan.

27 Capu ri'iríista a'ame tí ti'iti tí xána'avi'ire'e pú'een a'uun a'uteáтурan a'ujna chajta'a. Capu ajta hua'atá'acare'en mej mi me'uun a'uteárute

a'íime í mej a'ij pua'a ti'itiújcha'íi na'ari a'íime í mej tí'ihua'itaca sino a'íime mu'u me'uun a'uteáruti í mej jíme'en ayén té'eyu'usi'i a'ij mej ánte'arua a'íjna jetze í yu'uxari í mej miyen ruurican huateáтурan me'íjna jemi í Cáne'a.

22

Jíme'en í játe'ana, ajta í ciyej ti a'uun é'esejre'e

¹ Aj pu 'i tinaataseíjrate a'íjna í játe'ana ti jetzen 'airáanej a'u ti a'utéjvee í ipuari ti jetzen acájca í Dios, ajta a'íjna í Cáne'a. Ajta a'íjna í jaj ti mi'íye, temua'a pu naa tiú'ujmua'ati. Naa pu ajta tí'itatzaj tíj í cristal. A'ii pu a'íin pú'een í jaj í ti caí ja'anáj ateáxi'isin.

² Jálita'a pu mi'íye í caaye jetze ti a'uun a'utaníne'i í chajta'a jetze.

Ajta, ciyej atavéejme'ecaa a'utí e'eve'e'ástime í jaj, seica a'u ti pújme'en, ajta seica u jetze pújme'en. A'ii pu a'íin pú'een a'íjna í ciyej í mej jín ruuri muá'ara'ani. Tamuáamuata'a japuan hua'apua pu ará'ase í ti jín taaca tíj na'a seíj máxcíra'i jetze pítí'irijca, aj pu 'ij ajta seica jín taca'an a'íjna í ciyej. Ajta í xamua'ira'an, ayée pu tí'ivaire'e mej mi me'íjna jín huaúrjrujte'en a'íime í mej seíj chuéjra'a japua é'eme'ecan.

³ Capu ché'e a'uun seíre'e a'amé í ti'iti ti Dios ayén tiraaxfíepí'intare ti ayén puaíjtzi tiraatá'an sino a'úu mú a'ujté'e muá'aju'u í Dios jamuan, majta a'íime í mej me'uun huachéjme me'újna chajta'a jamuan a'íjna í Cáne'a. A'íi mú tiu'uta'aijta, majta a'íime í mej tí'ivaire'e, a'íi mú raná'amiche'e muá'aju'u.

4 A'íí mú jemin seíire'e muá'aju'u, ajta aj pu e'eseíire'e a'ame aj huá'acuaatze'e a'ij tí ántehuaa a'íjna.

5 Capu ché'e ja'anáj huatética'ari a'ujna. Capu ché'e ruxe'eve'e a'ame mej miyen tatzari jín huateújtatzavi'i na'ari ayén tí hua'utétatzavi'in í xicaj, a'iné a'íí pu tavástara'a tí ajta Dios pú'een, a'íí pu hua'atátzavi'ira a'ame. Majta a'íime, a'íí mú tí'aíita muá'aju'u tíj na'a rusén jíme'e.

Tíj uvé'enen í Cirístu'u

6 Aj pu 'i ayén tinaatá'ixaa tijín:

—Ayee pu hui tí'ayajna a'ij nej tí'imua'ixaate'e a'iné tzáahuati'ira'a nu jín tí'ixa. Ajta a'íin tavástara'a, a'íjna tí u ya'uta'íteca'a í ruxjejniu'aca tí'ij huá'a jemi huateáтурan a'ímej í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, a'íí pu ari naata'íteca'a i nej ta japua tí'ivaire'e nej ni tihua'utaseíjrate'en a'ímej í mej ravaire'e í Dios a'ij tí tiú'ujxe'eve'e tí ca'anakan ayén teja'uré'enen.

7 —Me'ecui xaa, nee nu hui mú a'uvé'emé'e na'ame.

Rí'i pu tiraatá'aca a'íjna tí ayén araúrasten a'ij tí té'eyu'usi'i a'íjna i yu'uxari jetze.

8 Neajta inee, i nej i'i Juan, nee nu ne'ín pú'een nej ráanamuajri'i, neajta nej raaseíj a'ij tí té'eyu'usi'i a'íjna jetze i yu'uxari. Jíme'en nu'u niyen tiráanamuajri'i, neajta tiu'uséij, aj nu ni niyen aicántutzi a'u ti e'era'íicajme a'íjna í tí ta japua tí'ivaire'e, tí ajta tinaataseíjrate nej ni raateánajche. Aj nu ni raatenáachejche'en nicu.

9 Ajta a'íin, ayée pu tinaatá'ixaa tijín:

—Capej hui piyen neruure, mú'ee, a'iné ayée nu che'atá nena'a tí'ivaire'e í Dios jemi patíj mú'ee, ajta matíj majta a'íime í a'ihuáamua'a í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, majta matíj mena'a pua'amé araúraste a'ij tí té'eyu'usi'i a'íjna jetze i yu'uxari. Patá'aj pe'íjna huateánajche í Dios.

10 Aj pu 'i ayén tinaatá'ixaa tijín:

—Capej hui rá'avaata í niuucari tí a'íjna jetze á'ayu'usi'i i yu'uxari, tí ajta Dios jetze me'ecan tí'ixa, a'iné pu'uri tí'n a'ájna teja'uré'enejsin a'ájna xicáara'an jetze tí'ij naíjmi'i te'entipuá'ari.

11 'Ajta í tí hui a'ij pua'a tí'itiújcha'íi, ché'e auj ayén a'ij pua'a tí'itiújcha'íi. Ajta í tí xána'aví're'e, ché'e auj xána'avisi'i seijre'e. Ajta í tí ri'éene'ecán jín seijre'e í Dios jemi, ché'e auj ayén rí'i tí'iseíre'e á'ara'ani.

12 '¡Me'ecui xaa! Nee nu hui ca'anacan mú a'uvé'emé'e na'ame nej ni hua'utá'an a'ij tí tiraamuá'itín, nej ni niyen tihua'utá'an matíj mena'a pua'amé í mej tiraamuá'iti, seij ajta seij, a'ij tí tiraavijte'e.

13 'Nee nu ne'ín pú'een i ta'amuájca, neajta i nej tu'uvé'eteajti, neajta ne'ín pú'een i nej jéjcua ímuá huataseíjre, neajta ne'ín pú'een i nej yen seíre'e na'ame tíj na'a rusén jime'e. Nee nu neajta ne'ín pú'een i nej nejmí'i huataseíjre tí'ij caí xi tí'iti mé'e seijre'eca'a, neajta nu ne'ín pú'een i nej nain ancuré'asin tí'ij te'entipuá'ari tíj na'a tí íjii tí'iseijre'e.

14 Rí'i pu tihua'atá'aca a'ímej í mej tí'ija'usica í tíú'ujciíxi tí'ij ayén tihuá'uci'iti mej me'íjna jetze ráacua'ani í ciyej í mej jín ruuri huateáturan, mej mi majta me'uun a'uteárute me'újna chajta'a me'íjna jetze a'u tí é'epueerta.

15 Ajta á pua'acié, a'úu mú a'uté'uu muá'aju'un a'íime í mej a'ij pua'a titetiújcha'íi, majta a'íime í mej tí'ichahuaara, majta a'íime í mej ruxána'acire'e. A'íi mú majta á pua'acié a'uté'uu muá'aju'un a'íime í mej tí'itecui'ica, majta í mej rana'amiche í ti caí Dios pú'een, majta matíj mena'a pua'amé í ti ayén tihua'aráanajche ti hua'itzi pú'een, majta í mej tí'ihua'itaca.

Jesús pu te'anxájta

16 —Inee, i nej Jesús pú'een, nee nu u ya'uta'íteca'a mú'ejmi jemi ne'íjna ti nevaire'e tí'ij a'íin te'anxájta huá'a jemi a'ímej í mej me'uun e'etiújse'íri mej mi raateánajche í Dios. Nee nu ne'íjna jetze huanéj í David teecan. Nee nu huáacixa'ara'an pú'een a'íjna í David.

A'íin ti huatéeviche raatá'ineesin ti uvé'enen

17 Ajta a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ajta a'íin ti auchén huatéeviche, ayée mú ti'ixa tijín:

—Ché'e mú a'uvé'eme'en.

Ajta í ti ranamua, ché'e ajta a'íin ayén tiu'utaxáj yee:

—Ché'e a'íin mú a'uvé'eme'en.

Ajta í ti jetzen á'ujca'ane ti ayén tira'ará'astijre'en, ché'e ja'ati ti na'a ayén mú a'uvé'eme'en, ché'e ajta huáapua'a ra'ancuré'an í jaj ti jín ruuri huateáтурan.

A'íi pu taatájeevi í Jesús

18 Ayee nu niyen tihua'a'íjcate'e ja'ati ti na'a ti ranamua a'ij ti té'eyu'usi'i a'íjna i yu'uxari jetze ti Dios jetze me'ecan ti'ixa, ti pua'a ja'ati ayén seicié tiu'utaxáj, Dios pu puaíjtzi raatá'asin a'ij ti té'eyu'usi'i a'íjna jetze i yu'uxari.

19 Ajta t̄i pua'a ja'ati ra'uré'uuna í ti'iti t̄i a'íjna jetze té'eyu'usi'i t̄i Dios jetze me'ecan t̄i'ixa, Dios pu ajta rá'ari'ira a'líjna t̄i'ij caí ché'e ráaci'iti t̄i a'lín a'líjna jetze ráacua'ani a'líjna í ciyej t̄i jín ruuri á'ara'ani. Capu ajta ché'e ayén t̄i'ijci'iti t̄i a'lín a'uun a'uteárute í chajta'a jetze a'u t̄i Dios huateúra'ate. Ayej té'eyu'usi'i a'líjna i yu'uxari jetze.

Juan pu ayén te'evé'eniuuve

20 Neajta inee, i nej te'anxája ne'líjna jíme'e, ayée nu t̄i'ixa ne'líjna jíme'e t̄i ayén t̄i'ayajna nej ca'anacan mú a'uvé'emé'e na'ame.

Ché'e ayén teja'uré'enen, patá'aj yé uvé'enen, tavástara'a, mi pej Jesús pú'een.

21 Ché'e a'lín tavástara'a t̄i ajta Jesús pú'een, ché'e a'lín rí'i tihua'utá'an a'ímej í mej teitestemua'ame'en pú'een í Dios. Ché'e ayén teja'uré'enen. Ayee pu te'entipuá'areca'a í niúucare'ara'an í tavástara'a.

**I niuucari tì jejcua, tì ajta jime'en ra'axá
a'ijna i tavastara'a, i Ciriistu'u tì ji'i Jesús tì
tu'irájtuaa**

**New Testament in Cora, El Nayar Presidio De Los
Reyes; crn (MX:crn:Cora, El Nayar)**

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cora, El Nayar

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Cora, Presidio de los Reyes [crn], Mexico

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cora, El Nayar

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

10f6cd13-ea38-5c62-beee-25cf942ce3aa